

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A-SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Volt egyszer, hol nem volt...

Budapest, október 23.

(v.) A kilences-bizottság emberül megállotta a sarat. Összejött ma megint, újra tárgyalta a király rejtelmes üzenetét, a titkot tovább is őrzi ugyan, de egyik tagja annyit mégis elárult, hogy *jogfeladás* nem történt.

Megnyugvással fogadjuk... eh az ördögnek van kedve ilyen lelki állapotban a politizálgatásra! Aki politizál, annak okosat kell mondania. Én ma nem tudok okos lenni. A jó isten tudja, miért, de kerülnek ma a gondolatok s minduntalan szakadoz a logikám fonala. Talán ellágyultam a szabadelvűpárt férfias viselkedésén. A patvarba is, ha az ember sok esztendőttől töltött egy kötelékben, hát az mégis hágy némi nyomot a lelkében. S ha az utóbbi időkben olyan sűrűn szegyenkeztem a szabadelvűpárt szegyenén, mért ne örvendjek most férfias viselkedésének? Nem szabadkozom tehát a megelégedés kellemes érzése ellen, sőt igaz készséggel engedem át neki egész valómát. E lírai hangulatban *mesemondó kedvem* szottyant. S mivelhogy okoskodni nem tudok, hát elmondom a mesémet:...

Volt egyszer, hol nem volt, az operenciás tengeren is túl volt, talán valahol a Kárpátok s az Ádria közt, volt egyszer egy szegény ember. Szegény feje bizony nagyon vityillónál, azt ugy hitta, hogy: *Haza*; meg egy hűséges kutyánál, azt ugy hitta, hogy: *Jog*. Ennyiből állt az ő egész vagyona. No meg a két erős karjából, amelylyel reggeltől napestig halászatot s vadászatot, hogy éhen ne haljon. Mire élete folytonos kockázatásával megszerezte mindennapos zsákmányát, alkonyat táján megelégedetten ballagott kunyhójába, jóllakott, aztán pihenni tért. Oltalmazó szeretettel borult feléje a *Haza*; és hűségesen őrizte álmait a *Jog*.

Igy folyt az én szegény emberem élete temérdek éven át. Vihar megverte, eső szapult, hideg gyötörte, hőség kinozta; azonkívül védekeznie kellett folyton azok ellen a vadállatok ellen, amelyek őt akarták megenni, holott pedig neki kellett őket elejtenie, hogy éhen ne pusztuljon. Látnivaló, hogy örömtelen volt az ő élete. Csupa veszedés és csupa veszedelem. Gyönyörűség pedig semmi. Hanemha az üdítő, fűszeres álom, amely éjente mint jótékony tündér ringatta el, hogy pihenés közben új erőttel szerezzen a másnap újra kezdődő fáradságos tusákra.

Mért viselte hát mégis e sivár élet meddő terheit? Minek élt? Voltak reményei? Talán. Avagy voltak emlékei? Bizonyára. A szegénység egyetlen tapodtat sem tudna ballagni ama két mankó nélkül, amiknek remény és emlékezés a neve. Minden emlékezésből reményesség sugárzik ki. S minden remény nem egyéb feltámadó emléknél.

Az én szegény emberem is remélt, mert

emlékezett. Estende, hogy betért nyomorúságos Hazájába s megcirógatva hűséges Jogát, álomra hajtotta fejét, feléledtek lelkében a jobb multnak képei. Lágyan zsongó, édes csengésű hangon szólt hozzá a mult, amely ah épp olyan gazdag volt örömeiben, mint amilyen gazdag vigasztalan sivárságban a jelen, mert valamikor boldog volt az én szegény emberem. Hazája nem ilyen rongyos vityilló volt, hanem száztermű, mesés ragyogású márványpalota. Abban pedig csupa derű és megelégedettség honolt. E palotának ő volt a büszke ura, akit rettegtek ellenfelei s tisztelve szerettek barátai. Rá is szolgált mind a kettőre: a rettegésre, mert hatalmas volt, a tisztelő szeretetre, mert jó volt. De jó sorstát megirigyelte a gonosz végzet. Rátörték rossz szomszédok, kárt tettek kincseiben és boldogságában. Ám ezt még elviselte volna. Azonban nem bírta elviselni a rossz barátokat, akik veszedelmében segítségére siettek. Azok megmentették palotáját, kincseit, fényét, pompáját és dicsőségét; — de nem neki, hanem saját maguknak.

Mikor a rossz barátok kiűzték a rossz szomszédokat, akkor ők vették birtokukba mindazt, amit megmentettek. Megtelepedtek a palotában, rátették a kezüket az egész vagyonra s adták az urat ott, ahol önként ajánlkozó, nagylelkű segítőkül kaptak bebocsátást. Hogy szivteleneknek ne mutatkozzanak, maguk elé hívták a régi gazdát s így szóltak hozzá:

— A márványpalota száz terme szűk lett mindnyájunknak. Egy emberrel immár kevesebb fér beléjük, mint ahányan vagyunk. Ennek az egynek távoznia kell innét. Ez az egy te vagy. De mielőtt elindulnál, adunk neked egy kedvezést. Nézz körül a palotában: a sok arany, ezüst, paripa vagy egyéb érték közül szemelj ki magadnak egy darabot. Legyen bár a legdrágább, azt elviheted magaddal.

A koldussá lett hatalmas ur nagyot nézett a vélt barátokra s aztán méla mosolygással kiválasztotta ama márványpalotának, amelyből im kiűzik, a házörző ebét.

— Te jösz én velem, *Jog*; mi kettőnknek itt nincsen tovább mit keresnünk. Nélküled a bitorlók márványpalotája a legnyomorultabb viskónál is szegényesebb. Veled az én hitvány kunyhóm felér a legerősebb várkastélylál. Gyerünk hát, *Jog*, künn tágasb nekünk.

És elmentek. Mentek, mendégéltek hevedhét országban át, amíg oda nem értek abba az erdőbe, ahol sok volt a vad és ahol haladós patak csergedezett. Ott ledöntött fatörzsekből a szegény ember összetákolta vityillóját, amelynek a *Haza* nevet adta, s abba beleköltözködött hűséges kutyájával, a *Joggal*.

S esténként, ha aludni tért, ismét megjelent arcán ugyanaz a méla mosoly, amelylyel a felajánlott kincsek helyett az ő hűséges

kutyáját választotta volt. Azt gondolta magában, hogy amíg itt van a *Jog*, addig boldogság volna félnie, mert e hű kutya vitézül és gondosan virraszt az ő álmai felett, ő tehát nyugodtan és bátran alhat, holott a rossz barátok a régi márványpalotában bizonyára nyugtalanul hanykolódnak puha vánskosaikon, mert bántja őket belül a saját ágaskodó lelkiösmeretük, kívülről pedig az a tudat, hogy a bitorlót birtokot nem őrzi a régi meghitt és bevált őriző: a *Jog*.

Ez a gondolat aztán jóleső érzéssel töltötte el a szegény ember lelkét s az üdítő álom a vigasztalás szárnyain suhant feléje.

Történt aztán egy éjszakán, hogy a márványpalota új gazdái tulságosan idegekké lettek, mivelhogy őrizetlennek tudták még egyre az új birtokot, a régi gazdától pedig sajnálták az ő egyetlen boldogságát: a nyugodalmas és bátor pihenést.

Ugyanezen az éjszakán történetesen egy édes álom káprázata játszott a vityillójában nyugvó koldus alvó lelkével. Azt álmodta, hogy hűséges kutyája emberi hangon szólalt meg s kérte, hogy követné őt. Faggató kérdésekkel ostromolta kutyáját, hogy miért és hová. De a *Jog* végül csak azt felelte: „Kövess, mert nélkülem náladnál is nyomorultabbak amazok; mi ketten együtt visszacserezünk jussodat.” Álmában utnak indult hát az én szegény emberem, reménykedve ballagott kutyája mögött. Ballagott, ballagott a sivár jelenből a multnak feltámadó boldogsága: a jövő felé.

Hát amint álmában így ballagna, egyszerre felébreszti szenderéből a kutya dühös vakkantása. Ott künn, a vityilló előtt.

— Mi ez? — kérdi felriadvá a szegény ember. És kirohan, hogy szétnézzen, mi történt. Hát ott közelednek a rossz barátok a kunyhó felé. A holdvilágnál meglátni rajtuk, hogy rossz járatban vannak. Egyikük már fogja a hűséges kutyát s vinné magával, de az eb felordítva rugaszkodik, vakogva vonaglik, fejét hátrafordítja, mintha hiná kedves gazdáját, azonközben pedig mar, kapálózik, nem hagyja magát.

— Hát ezt is megirigyeltétek tőlem? — üvölti bösz haraggal a szegény ember. — Elvetétek házamat, kincseimet, büszkeségemet, örömeimet, boldogságomat. És most elragadtatok tőlem ezt a hű kutyát is, amelyet a nekem adott szabad választással élve, szemeltem ki magamnak. Hát tudjátok meg, hogy el nem hagyom ezt az én egyetlen értékemet, utolsó barátomat, minden vigasztalásomat, biztató biztosságomat. S aki hozzányul, a boldogságos istenre esküszöm, megkeserüli halála napjáig.

Ezzel megragadta buzogányát s félelmetesen kezdte subogtatni a támadók felé.

Amazok megugrottak. S a biztos távolból visszafordulva, bucsuzól ezt kiáltották a szegény ember felé:

— Jól van no. Maradjon hát a tied. De tudd meg, hogy most már másodszer teszünk boldoggá. Először, amikor nálad hagytuk ezt az állapotot. S most, amikor lemondunk arról, hogy elvigyük. Nincs tehát semmi okod a panaszra ellenünk, akikről ime láthatod, hogy jölvőid vagyunk.

A szegény ember arcán ismét megjelent az a méla mosoly. Aztán magához intette kutyáját, megsimogatta, bozontos fejét kebléhez szorította.

— Együtt maradunk, Jog, mindhalálig. Lám, mennyien voltak s mégsem bírtak velünk. Minden ő hatalmuknál mégis csak hatalmasabb a te ugató hűséged és az én suhogó buzogányom.

E szavak után egy könnyecsepp jelent meg a szegény ember szempilláin. Aztán újra lefeküdt s ismét elaludt. Tovább szötte álmait a régi dicsőségről, a régi boldogságról.

Idáig az én mesém.

A fenének van ma kedve politizálni.

BELFÖLD

A válság.

Budapest, október 23.

A kigondoló-bizottságból ma jogfenntartó-bizottság lett. Ezt a kis elkeresztelést megérdemli, mert a mai nap eseményeként illik konstatálni, hogy a bizottság a királyi presszió alatt is egyhangulag fenntartotta multkori határozatát s Lukács László egy érdemében változatlan programmal megy az uralkodó elé. Azért mondjuk, hogy érdemében változatlan, mert valami módosítás történt az elaborátumon, de csak a horvátok kedvéért, akik szemrehányásokkal illették Josipovich Imrét, mivel a bizottságban nem emlékeztetett a horvát nyelv törvényes jogainak fenntartására. Ezt a mulasztását pótolta ma a bizottság s egyébként változatlanul hagyta az egész elaborátumot.

Nos — ugye volt még rá alkalom, dicsérjük most a bizottságot. Nem törődött a nemzet pressziójával, de erős maradt a nemzet pressziójával szemben is. Igaz, hogy olyasminék szól a dicséret most is, ami egyszerűen kötelessége volt a bizottságnak, de olyan világot élünk, hogy azt is dicsérni kell, aki még teljesíti kötelességét. Hiszen

valósággal meglepőnek találja a közvélemény, hogy a bizottság férfiasan és hazafiasan a sarkára állt! Pedig hát, nem is szólva Apponyiékéről, akik már azzal is engedtek a negyvennyolekból, hogy beérik a puszta jogfenntartó formulával, a bizottság többi tagja is erősen kötve volt nyilvánosan tett konfessziójával. Széll Kálmán is, Andrássy Gyula is, Tisza István is erősen hangsúlyozta a parlamentben, hogy minden jog és így a felségjogok is a nemzet egyetemétől származnak s hogy a király hozzájárulásával a törvényhozás megváltoztathatja akár az egész 1867: XII. törvény-cikket, akár annak egyes alkatrészeit.

Nézzük csak meg, mit mondtattak.

Széll Kálmán 1903 február 6-án, mikor Barta Ödön támadásával szemben védelmébe fogta Andrássy Gyulát és kifejtette, hogy Andrássy okoskodása szerint az egységes vezényleti nyelvnek szüksége célszerűségi okokra volt visszavezetve, szószerint a következőket mondotta:

— E tekintetben lehetnek eltérő nézetek és megengedem, olyan ellenkező nézetek, amelyek mellett igen sokat lehet felhozni. De azt mondani, hogy ezen okoskodás a magyar nyelv, a magyar állam megsértését jelenti, nem lehet. Hiszen azért mi is nagyra tartjuk és szentnek tartjuk azt, hogy nyelvében él a magyar, ha az 1867: XII. t.-c. alapján az egész hadseregnek, amelynek vezényletét és belsejét a koronára bizza a törvény, vezénylete célszerűségi okokból nem magyar nyelven történik is. Azért a magyar nem tétetik, mint Barta Ödön t. képviselő ur mondja, egy más országtól függővé, mert annak eble semmi beleszólása nincsen, hanem a királyra, a legfőbb hadurra bízott a hadsereg vezényletének és így vezényleti nyelvnek meghatározása a törvény értelmében. Aztán azért ezzel az se sértetett meg, amit Bartha Ödön mond s amiben én is egyetérték vele, hogy minden jog és így a felségjogok is a nemzet egyetemétől származnak, hiszen a korona és a nemzet egységes és elválaszthatatlan testet képez, mert az 1867: XII. törvény-cikk alapján gyakorolja a korona ezt a jogot, tehát a törvényhozás, a nemzet egyetemes akaratának törvényhozási megnyilatkozása alapján.

Másnap, február 7-én maga Andrássy Gyula is világosan kifejti álláspontját. Így szól:

— Hogy a hadsereg jelenlegi szervezetét a magyar törvényhozásnak nem állana módjában és jogában megváltoztatni, azt nem állítottam, hanem ellenkezőleg, világosan azt mondtam, hogy az egész 1867: XII. törvény-cikket megváltoztathatja a magyar törvényhozás — természetesen a király szentesítésével — és éppen így megváltoztathatja annak egyes alkatrészeit is, például azokat,

amelyek a vezénylőre, vezénylőre és belsejére vonatkoznak.

Tisza István pedig néhány nappal később, február 21-én egy közbeszólására a következőket jelentette ki:

— Én a magam részéről készséggel kijelentem, hogy annak a beszédnek, amelyet gróf Andrássy Gyula t. barátomtól itt hallottunk, minden szavát készséggel aláírom.

A helyzetre, a presszió nagyságára s nem ezekre a nagynevű politikusokra jellemző, hogy ilyen előzmények dacára is mindenki kíváncsisággal leste, nem adja-e fel álláspontját a bizottság? Még maga a szabadalvúpart is valósággal szeppege figyelt, hogy nem vonja-e be a bizottság a vitorlákat, aminek gyakran komikus ódiúmat a szerencsétlen pártnak kellett volna viselnie. A Lloyd-klub ma zavarba is jöhetett az idő iránt, mert délben látott akkora nyüzsgést, aminő máskor csak este szokott lenni. Képviselők, külső tagok, újságírók hemzsegték a nagyteremben s mind szorongva leste, hogy mikor jönnek ki a kilencek a Deák-szobából, ahol a nevezetes tanácskozás folyt. S az idő már egyre járt, mikor elsőnek kijött Andrássy Gyula.

— Mi történt? — ostromolták meg egyszerre tisztelői.

— Nem szólhatok, az ülésnek különben még nincs vége! — szolt Andrássy s kitérve az ostrom elől, egy oldalaján hitelen eltávozott.

Negyedórával később Apponyi Albert jött ki az üléstől s ő sem akart nyilatkozni, de mikor nagyon kevesen fogták körül, annyit mégis mondott:

— A mi részünkről nincs baj!

Többet nem mondott. A képviselők tehát a kilencek csoportjának többi tagjához fordultak, akik most már sorra kijöttek a Deák-szobából. De azokat is némaságra kárhoztatta a diszkrétio s csak a bizottság elnöke, Széll Kálmán nyugtatta meg legalább egy elvi nyilatkozattal a forrongókat, mondván:

— Jogfeladás nem történt.

No háia az égnek — egy kő esett le a szivekről. A bizottság tehát a királyi presszió alatt se hajlott meg s így Lukács László változatlan programot visz fel a királyhoz. Be fog számolni a trón előtt, hogy a kilencek-bizottság ragaszkodik jogfenntartó álláspontjához s hogy a szabadalvúpart, mely most már keiden estére okvetlenül konferenciára ül össze, ezt az álláspontot kétség-telenül szintén egyhangulag fogja a magáévé tenni.

Mit szól majd hozzá a király, — ki tudja?

TÁRCA

Két tanár ur Tommerforóban.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Ady Endre.

Az északi fény mintha halványabb volna. A hold is bágyadtabb. A besüppedt kunyhó papírablaka a legfényesebb pont a sötét mocsarak táján. Mintha a hó is fekete volna. A két kis szamójéd emberállat jelekkel beszél egymáshoz a kunyhó előtt. Nem kell már a tűzre rakni. A tudós, beteg férfi elmegy...

Bent a kunyhóban sipoló tüdővel szedi a levegőt dr. Suoho tanár ur.

— Szeptember van, — mormogja magának. — Megöl ez a láz. Jó volna a napot látni. A szabadságom is csak október közepéig szól.

Rekedt hangon kiált ki már vagy negyedikszer:

— Megyünk, emberkék! Ne rakjatok a tűzre...

Mennek... A két kis láda volt a súly csak. Dr. Suoho tanár ur bundástul, mindenestül egy kis fázó pelyha a szánkón. A két kis szamójéd vagy a kutyaának segítette, vagy zaladt a szánkó után. Egész a városig. Itt új utazás várt dr. Suoho tanár urra. Valamivel emberibb. Nem is bírta volna már tovább. Az Obi mellett a mocsarak minden mérge az ő gyöngöe kis testébe pályázta magát. Az első finn állomány mégis úgy érezte, hogy most az új Caesar jött haza. Szinte leste, nem várja-e triumfáló tömeg. De két levél várta csak. Az egyik Helsingforsból jött s itt hever már két hét óta. Siessen a tanár ur. A főigazgató ur nagyon haragszik a hosszú szabadság miatt. Ezt a

levelet a gimnáziumi igazgató írta. A másik ismeretlen ur, dr. Kovács Mór, középiskolai tanár, egyetemi magántanár, ki üdvözli nagyhirű kartársát, a tudós dr. Suoho tanár urat s most a tommerforói kórházban fekszik. Bocssáson meg neki a nagyhirű kartárs. Ő elébe akart utazni, a lapok közül jön, de levelet lábáról a kór. Nem tudna meggyógyulni s hazájába visszatérni sem, ha nem beszélhetne a híres dr. Suohóval...

Dr. Suoho tanár ur Tommerforónak vette utját. A ládát hazaküldte. Legalább öt szenzációs, tudós könyv születik meg bizonyosan azokból a ládából. Az uton pedig százezr fölmondogatta a nevet:

— Dr. Kovács Mór... Magyar. Persze magyar...

De csak sokára emlékezett. Egy berlini tudományos lapban, amelybe ő is írogat. Ott olvasta. Most már emlékszik. Hát magyar?...

Betegot ment látogatni s illedelmesen el akarta fejezteni, hogy reá is alighanem néhány havi kórház vár.

Egy orvos, akitől kérdeztésködött dr. Kovács Mór után, rákiabált, hogy alig áll a lábán, mért nem fekszik le.

— Dr. Suoho vagyok, — hebegte gyáva büszkeséggel.

A doktor nem ismerte, de bevezette a magyarhoz. Ez is lázas volt. Csontváz ez is. De örül.

Valósággal feléledt. És hamar ismerték egymást. Alkonyodott. A csupasz, fehér, magas falú, keskeny cella homályos. Az ablak erős, nagy, jó, de átengedett valamit a kis északi ország fagyosságából. Néha összereszkett a két különböző selymes ember, kik jöttek meg szomorubb tájakról, lapok és szamójédok földjéről...

— El fognak esapni otthon, — nyögte a magyar. — Husz éve dolgozom pedig. De nem fog-

ják elhinni, hogy beteg vagyok. Otthon, nálunk, csak rendes egyetemi professzoroknak hisznek...

Dr. Suoho fölnevezett az ablakra. Künn már sötét volt egészen. A fejével, forró, fájó fejével bölintott lassan, megértően...

— Berlingen ismernek, — nyögte tovább a magyar. — Még Londonban is. Otthon csak türnek. Nem szeretik, hogy utazom, hogy könyveket írok. Azt mondják, mániákus vagyok...

Most csendesség lett, de egyszerre két beteg tüdő sipolt össze. Aztán dr. Suoho tanár ur kérdett:

— Kicsi az a város?

— Kicsi.

— Hogy élnek a magyarok? Most mit csinálnak?

— Nem élnek, de élni akarnak most nagyon. Ezt csinálják. Régen csinálják már ezt, de most újra csinálják. Aztán e nagy szándék mellett meghal minden...

— Meghal, — dünnyögte utána a finn. — Ott is, — dünnyögte tovább. — Kevesen vannak ők is és csak zenebonára termettek ők is. Nagy fátum. Bele lehet egy kicsit örülni is.

Ezt már félig föltápászkodva sőhajította a finn. Egy kicsit félrevonta a lámpaernyőt. Most nézték meg egymást. Dr. Suohonak egészen germán feje volt, de különös sárgásfényű, keleti szemekkel. A magyar sem volt turáni arc. Magas homlok, fekete szemek, merész orr, finom, ideges száj. Szinte betegesen értelmes és betegesen élő arc mindkettő...

Aztán tovább folyt össze a sipoló tüdőkből a két fátum hang.

— Én nem kerülhetek soha egyetemre. Nagyon jól beszélnek svédül. Német lapokba írok. Ez a honfitársaim előtt bűn. Írtam vagy tíz finn könyvet és nem tudok oroszul. Ez meg a hata-

Lehet, hogy ő is ragaszkodik a maga álláspontjához.

Ez súlyos, nagyon súlyos konfliktus lesz, de mégis jobb, mint ha a bizottság a pressió alatt beadta volna a derekát s a szabadelvűpártnak pirulva, égő orrával, országos hahota közben kellene köznevelésre kimulnia. Legalább ragaszkodott egy állásponthoz, melyről azt mondták neki, hogy a nemzet jogait fenntartja. Az persze ezekután is kérdés, hogy nem ragaszkodik-e a semmihez s nem neveléses semmiség-e az egész, amit titokzatosan jogfenntartásnak mondanak?

Mert valami nyomás ül a lelkeken: — hátha csak egy zseniális és vakmerő bécsi taktikáról van szó? Hátha csak azért próbálták homályba állítani a nemzet jogait, hogy amikor a színellet tusában engednek, hátat adjunk az égnek, hogy a miénk maradjon, ami ugyanis a miénk volt, és ne követeljük azt, amihez jogunk volna? Hátha csak azért volt olyan hangos a vásár, hogy megfélemedzünk arról, amiért voltaképpen a vásárra indultunk? Hátha itt a legyőzöttek fognak titokban nevetni, mert mi győztünk, de ők nyertek?

S ez a nyomás ott marad a lelkeken, míg meg nem tudjuk: mi körül folyt tehát a harc s mi az, amiért olyan heves tusába keveredtünk?...

A kilences-bizottság határozott.

Ma délelőtt meghozta tegnapi elmaradt határozatát a szabadelvűpárt kilences-bizottsága és ez a határozat, amint egész bizottsággal meg lehet állapítani, minden lényeges részében fenntartja a bizottság eddigi határozatát.

A bizottság mai ülését természetesen igazított várakozás előzte meg, különösen amikor a bizottság tagok szigorú titkolódzása ellenére kiszivárgott annak a közlésnek a tartalma, amelyet Lukács László tegnap tett a bizottság előtt, s amely olyan megdöbbentő hatással volt a bizottság tagjaira, hogy tegnap nem is tudtak hirtelenben határozni. A Magyarország a következőkben foglalja össze a közlés lényegét:

A király visszament arra a régebbi álláspontjára, mely még a Szentiványi-féle pontozatokkal szemben is bizonyos értelemben tagadta. Andrassy, Tisza és Széll a királytól várható minimumot még úgy ismerték, hogy az magában foglalja a Szentiványi-féle pontokat. De még annyira sem megy a király abban az üzenetben, amit Lukács hozott. Egyáltalában nem hajlandó beleegyezni abba a király, hogy a parlament a katonai reformok dolgában bárminő határozatot hozzon. És így a Szentiványi-féle pontozatokból is csupán azokhoz járult

hozzá, amelyek törvényhozási intézkedés nélkül, egyszerű hadügyminiszteri rendelettel vagy legfőbb haduri kezzirattal végrehajthatók. Ilyenek: a tisztek visszahelyezése, a katonai nevelés-intézetek szaporítása és a jelvények dolga. Csupa olyan dolog, aminek végrehajtását még csak nem is ellenőrizheti kellőképpen a parlament. A bécsi felfogás az, hogy ezeket az újításokat kegyesen adományozhatja a király, de nem kívánhatja a törvényhozás. A megígért nemzeti engedmények megszorításán kívül a felségjogok magyarizálásának rideg visszautasítása volt Lukács közléseinek tartalma.

Ez a híradás megegyezik a mi értesülésünkkel, amelyet részben már jeleztünk is. Érthető volt ezekután, hogy ma délelőtt a szabadelvű klubban egybegyült nagyszámú képviselők és hírlapírók türelmetlen igazgatottsággal lesték a Deák-szobában történendőt. A kilences-bizottság tagjai, Hieronymi Károly kivételével, már tíz óra előtt a szabadelvű klubban voltak. Mivel a bizottságnak az volt az óhajta, hogy minden tagja jelen legyen, félórán várakoztak Hieronymire.

Hieronymi elmaradását nem tudták mire vélni, bár köztudomású volt, hogy Aradon van ahová az ottani waggongyári igazgatóságának ülése utazott, de azt is tudták, hogy már három nappal ezelőtt táviratban hívták a bizottság ülésére. Várakozásokban azután a következő távirat érkezett Hieronymitól Münnich Aurél címére:

E hónap 20-án feladott táviratodat eddig értelem nélkül csak most vettem kézhez. Este Budapestre érkezem.

A bizottság erre Lukács pénzügyminiszter részvételével féltenegy órakor hozzáfogott a tanácskozáshoz a Deák-szobában. A nagyteremben ezalatt összegyűltek, kevés kivétellel, a fővárosban idős szabadelvű képviselők, köztük a pártnak több korifeusa. Halkan, szinte kínos csendben beszélgettek a nagyteremben levők, mialatt odabenn a bizottság tanácskozott. Jó egy óra telt el minden hír nélkül. Végre, úgy háromnegyed tizenkettő táján kijött gróf Andrassy Gyula. Körülfogták természetesen és kérdésekkel ostromolták, de gróf Andrassy kitért a felelet elől. Azt mondta, siet, mert a bírósághoz van idezve. Az ismételt ostromra is csak annyit tett hozzá, hogy már nincs rá szükség, mert a bizottság végzett. Ezzel sietve eltávozott. Egy percig azt hitték némelyek, hogy Bécsbe utazik.

Körülbeül husz perc telt el ezután nehéz várakozásban. Valamivel tizenkét óra után újra megnyitott a Deák-szoba ajtaja és gróf Apponyi Albert lépett ki rajta elsőnek. Rögtön körülfogták őt is, de Apponyi sem akart nyilatkozni.

egy idegent is látott a kunyhóban. Egy magas homlokú, lúzas, fekete szemű idegent, kit még messzebből, egy másik kis mostoha országból kergetett ki nagy szomjusága... Sokára választott csak:

— Igaz... Ha majd hazamegy, írja meg, hogy fogadták. Én is irok önek. Ha könyvet ír, küldje el. En is elküldöm az enyémet. Irja meg, nem változik-e ott már a világ. It sokára fog megváltozni...

Egy orvos jött s jelentette, hogy a beteget nem szabad tovább fárasztani.

A két lázas, elgyötört ember fogadkozva, könnyezve bucsuzkodott. Mintha mindig ismerték volna egymást. A sápadt finn hold megvilágította a szédülő, támolyogva lépdéglő dr. Suoho tanár ur alakját. Lámpák is estek az utba. Suoho tanár ur megállott egy lámpánál. Valamit érzett olyan erősen, ahogy soha még. A kérdések kérdése szakadozott elő a lelkéből:

— Miért?... Miért?...

Aztán a kórházi ember jutott az eszébe, aki csaknem olyan pokoli utról jött, mint ő, beteg, de vágyakkal, tervekkel, s aki úgy áhított az ő népe után, melynek pedig más a lelke, mint az övé. Miként az ő népének is más lelke volna. De ez a gondolat erőre is hozta. Kocsiba ült, hajtattat a vasúthoz. Megy haza. Sietni kell, dolgozni. Hogy bálmul majd az egész német katedrális világ az új nagy dolgokon, miket ő hozott, az egyszerű kis finn ember az Obi mellől, az északi fény, a fagy, a sötétség, a mocsarak rettenetes világából...

... Átkoron éjszaka, a fagyos Tommerforóban, a sápadt finn hold fényében két tanár miatt ujjongania kellett két kicsi népgeniuszának, ha a kicsi népeknek is vannak geniuszai...

— Majd elmondja az elnök, nekem csakugyan sietnem kell.

Papp Géza azonban újra kérte:

— Kegyelmes uram! Őt szóban is elmondhatod, hogy mi történt?

— A mi részünkről nincsen baj! — válaszolt erre Apponyi és sietve távozott Szentiványi Árpáddal.

Néhány pillanat múlva sorra jöttek ki Josipovich Imre, Hodossy Imre, gróf Tisza István, Münnich Aurél, Bolgár Ferenc és végül Széll Kálmán, a bizottság elnöke.

Különösen Tisza Istvánt és Széll Kálmánt ostromolták sokan. Gróf Tisza sehogysem akart felelni.

— Csak annyit mondj, — kérték ismételtén, — hogy befejeztétek-e?

— Befejeztük! — szölt végre, hosszas habozás után.

Széll Kálmán a minden oldalról jövő faggatásra ezeket mondotta:

— Megállapodtunk. Jogfeladás nincs!

— Volt-e nézeteltérés?! — kérdezték. Vagy egyhangú volt-e a határozat?

— Egyhangú. Volt ugyan némi nézeteltérés, de ismétlem, jogfeladás nem történt. Lukács László pénzügyminiszter ma délután a kétórás vonattal Bécsbe utazik s ő felsége elé terjeszti a kilences-bizottságnak némiképpen módosított programját. Alig hiszem, hogy vasárnap előtt döntés legyen. Lukács azonban telefon után fog értesíteni engem a felség határozatáról és legkésőbb hétfőn délutánra összehívhatom a kilences-bizottságot zárolásra.

— De miért nem terjeszték a programot a párt elé? — kérdezték többen, mire Széll Kálmán ezt felelte:

— Azt hiszem, már kedden este meg lehet tartani a pártértekezletet és akkor a bizottság a párt elé terjesztheti az összes megállapodásokat.

A bizottság tagjai ezután sorra eltávoztak, de a többi képviselő még sokáig együtt maradt a klubban. A bizottság tagjai a megállapodások érdemi részéből semmit sem árultak el, csupán ennyit mondott az egyik:

— A dolog a lehető legkomolyabb!

Ebből mindenki azt következtette, hogy a bizottság semmi lényegeset nem módosított mult-kori megállapodásain. Ami, értesülésünk szerint, így is van. Csak egy módosítás történt, de ez sem olyan, amely a bécsi álláspontot honorálja, hanem arra van szánva, hogy a horvátokat nyugtassa meg. Josipovich Imre ugyanis, alulról jövő presszióra, olyan nyilatkozat felvételét kívánata, amely megnyugtassa a horvát közvéleményt arra nézve, hogy a bizottság katonai programjának elfogadása esetén Horvátországnak az 1868: XXX. törvényeikben biztosított jogai nem szenvednek rövidülést. Ebbe a bizottság belement, de egyebekben semmit sem változtatott programtervezetén.

Ezzel, hír szerint, azt akarták biztosítani, hogy a horvát képviselők benmaradhasanak a pártban. A szabadelvűpárt egységes állásfoglalását azzal jelezték, hogy a bizottság tagjai ismét egyhangulag hozták meg a határozatot. Ily módon elejét vették annak, hogy a bizottság tagjai közül valaki más, rosszabb alapon vállalkozhassék a válság megoldására.

Ezzel az egyhangú megállapodással megy a király elé Lukács László, aki ma délután két órakor indult Bécsbe és holnap délelőtt jelentkezik kihallgatásra.

Bécsbe utazik az este gróf Khuen-Héderváry is. Mivelhogy neki mindig ott kell lenni, ahol semmi szükség sincs rá.

A főhivatalosok a következő jelentéseket közlik a kilences-bizottság mai üléséről:

(Magyar Távirati Iroda.) A szabadelvűpárt katonai programjának megállapítására kiküldött bizottság ma délelőtt tíz órakor Széll Kálmán elnöklésével ülést tartott, amelyen Lukács László pénzügyminiszter is résztvett. Az ülés déli félegy órakor ért véget. A mai ülésben, amelyen Hieronymi Károly kivételével a bizottság valamennyi tagja jelen volt, megállapodásra jutottak, amely megállapodást, missziójának megfelelőleg, Lukács László pénzügyminiszter fogja a koronának tudomására hozni. Lukács László pénzügyminiszter e célból ma délután Bécsbe utazik. A kilences-bizottság a pénzügyminiszter bécsi

lom előtt bűn. Hivnak ki Németországba, de nagyon szeretem ezt az én kis kegyetlen, fagyos hazámat. Odahagytam már érte az ősi vallásom is. Zsidó voltam, evangélikus vagyok már. Csodálatos kis nép ez, szívós, östüzi, elfogyaszthatatlan... Az én népem...

— Az enyém is, — sóhajtott a magyar. — Csak a gondolkodástól fél még. És zavaros még a lelke. De ki fog forni... Aztán én nem is akarok semmit. Majd másképpen lesz valaha. Most még szerencsétlen ott nálunk, aki csak dolgozni tud. De nem lesz mindig így...

— Hiszen egyetemi magántanár?

— Az vagyok. Ennyire már tartunk! Aki nek gyűlölt a vallása s e mellett lármázni sem tud, vigasztalás képpen hozzájuthat ehhez a címhez. Szép cím, sokat dolgoztam érte, de ettől a címtől most elvehetik a kenyeremet. Ugy mennék már. De az orvosok még vagy három hétig nem engednek. Lapok jönnek hazulról. Lángolni készül az ország. Most újra az élő szándék vad áramlása csapott ki az én népemből. Ilyenkor még kevesebb szükség van az olyan emberekre, mint én. Beszélni, lármázni kell most ott. De vágyom mégis melléjük, közéjük...

Ismét bölintott szédülő, fájó fejével a finn. Némétül beszéltek eddig. Most dallamosan, finnül, szinte meghatottan citált valamit. Talán a Kalevalából. Talán a saját megtelt lelkéből. A lázas, beteg magyar folytatta:

— Ugy vélem néha, hogy jó, szép, áldott dolog beleszületni egy kicsi népe. Az ember sokat szenved legalább, de meg sokat is kell hinnie. Jó ez, áldott ez. Több ez életnek, mint egy meghízott, nagy népe ceppenni s észre se venni, mint élte ki magát az ember. Ugy-e, igaz?

Suoho tanár ur északi fényt látott e pillanatban. Érezte kunyhója hidegét, a fagyos mocsarak levegőjét, a nyirkos sötétséget. Hallotta a farkasok ordítását. De gyertyájának fénye mellett

utja után, előreláthatólag hétfőn, megtarthatja záró-ülését és a jövő hét elején már előreláthatólag a szabadalvupárt is abban a helyzetben lesz, hogy konferenciáján foglalkozhatik a kilences-bizottság munkálataival.

(*Budapesti Tudósító*.) A szabadalvupárt katonai programjának megállapítására kiküldött kilences-bizottság ma délelőtt tíz órakor Széll Kálmán elnöklésével ülést tartott, amelyben a főnforogó kérdések tekintetében megállapodásra jutott. Lukács László pénzügyminiszter, aki az ülésen jelen volt, ezen megállapodást tudomásul véve, ma délután Bécsbe utazik, hogy ezt illetékes helyen közölje. A tanácskozás délután félegykor ért véget.

A félhivatalos esti kiadása a következőket jelenti: Lukács László pénzügyminiszter ma délután, gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök pedig ma este utazott Bécsbe. A két minisztert ő felsége előreláthatólag holnap délelőtt fogadja kihallgatásán.

A szabadalvupárt katonai programjának megállapítására kiküldött kilences-bizottság Lukács László visszaérkezése után tartja meg záró-ülését, amelyben a pártértekezlet elé terjesztendő, Münnich Aurél által szerkesztett programtervezetet hitelesítik. A pártértekezlet maga a rákövetkező napon lesz.

Aminth hírlik, *Josipovich* Imre a kilences-bizottság tárgyalásai során ismételtelen rámutatott arra, hogy az 1868:XXX. t.-c. Horvátországnak nyelvi tekintetben külön jogokat adott, amelyek katonai téren sem szoríthatók meg. Mivel azonban a kilences-bizottság tárgyalásairól mi sem jutott nyilvánosságra, *Josipovich* Imre ellen a horvát sajtóban azt a vádat emelték, hogy a törvényben a horvát nyelv részére fenntartott jogokat a bizottsági határozatok hozatalánál nem óvta meg. E szemrehányás megerősítését végezt a bizottság a mai ülésen elaborátumába beillesztett egy pontot, amely a horvát nyelv figyelembevételét a kilences-bizottság által kidolgozott katonai programban biztosítani van hivatva.

A korona és a szabadalvupárt.

Olyan forrásból, amely rendesen jól van értesülve, egészen pozitív alakban pattant ki az a hír, hogy a korona kifogásai nemcsak a felségjogok magyarosztatásával kapcsolatosak, hanem határozottan szembehelyezkednek a programtervezet minden egyéb lényeges pontjával is. Azok a vizsgálatok és csillapítási akarat kombinációk, amelyek úgy szólnak, hogy a korona csak a formában talált kivételmentes és így a bizottság mai ülésén csak alaki módosítások kérdésével fog majd foglalkozni, mind halomra dőltek. Halomra döntötte őket maga a bizottsági határozat is, amely aligha lett volna olyan intranszigenz, ha csupán formai kérdésekről lett volna szó. Nagyobb dologról van itt szó: a program teljes felforgatásáról. Erre pedig a bizottság nem mert vállalkozni, figyelemmel lévén a közvéleménynek, sőt magának a szabadalvupártnak máris izgatott hangulatára.

Hogy mi lesz ezután, arra senkinek tud feleletet adni. A szabadalvupártnak megayugvással fogadták a bizottság határozatának hírére és az ülés alatt meglehetősen izgatott várákokok lecsillapodva mentek ebédelni, különösen arra a hírre, hogy kedden biztosan lesz értekezlet, s akkor ők maguk is meg fogják tudni végre, hogy mit akarnak ők és mit nem akar a korona?

A *Neue Freie Presse* budapesti tudósításával kapcsolatban, amely arról szól, hogy a kilences-bizottság eddigi határozataihoz ragaszkodik, azt a véleményét fejezi ki, hogy a tárgyalások fonala nem szakadt meg és a következőket írja:

Budapesti tudósítások szerint az a körülmény, hogy a király nem hajlandó a programbizottság határozatait elfogadni, a szabadalvupártna nagyon rossz benyomást tett. Ezt a nézetelérést a korona és a szabadalvupárt között a békés megoldás olyan akadályának tartják, melyet nagyon nehéz lesz leküszidni.

A szabadalvú klubból.

Pereg az orsó, húzódik a fonál, de a szálak csak kuszálódnak, nem szövődnek. Aligha lesz belőlük más, mint szemfedél nemzeti reményeinkre.

Megismétlődik a Párkák görög meséje: amit a nemzet és király közös akarattal hosszú ideig szöttek és himeztek, most valami láthatatlan kéz össze-visszatépi és darabokra vagdalja.

Ez a titkos kéz sötétben működik, hogy ne lássák, de azért észre lehet venni. Sőt a körmérok kell koppintani.

Vissza is küldte a kilences-bizottság azon módton, minden változtatás nélkül a szabadalvupárt programját Lukács Lászlóval Bécsbe.

Holnap jelentkezik a királlyal és talán már holnap este vissza jön. Annyira nem biznak Lukács László közvetítésének sikerében, hogy a kilences-bizottság ma elhatározta, hogy kedden este biztosan nyílt pártértekezlet elé viszi a lappangó konfliktust.

— De hát akkor miért nem tárgyalták a programot ma? — kérdezték a türelmetlenek. — Nagyobb sulya lett volna Bécsben, ha az egész párt nem enged.

— Tudja a király, hogy ebben a bizottságban az összes árnyalatok képviselve vannak és így feltétlenül módjában van elfogadtatni egyezményes programját a pártértekezleten. Azért jobb egyelőre még titokban tartani az ütköző-pontokat, hátha sikerül még utólagra elhárítani Bécsben a kiegyezés meghiusulását, — gondolták a reménykedők.

De ebben az a tévedés, hogy a párt csakugyan feltétlenül elfogadja majd a bizottság munkálatait. Mert némelyek azt hiszik, sőt sokan nyíltan hirdetik, hogy *Apponyi* csak látszólag adta fel oppozícióját egyes pontokra nézve, abban a reményben, hogy hiveivel érvényesülhessen az új kabinet és új kormányzat alakulásánál. Ha a nemzetiek kielégítve nem látják személyes ambíciójukat, meg fogják tagadni a pártkonferencián hozzájárulásukat a program elfogadásához.

Hiányzik az igazi őszinteség, kölcsönös jóakarát és egyetértés a pártban — ez a legnagyobb veszedelem. Bécsben jól ismerik a szabadalvupárt belső züllesztését és azért nem engednek.

— Nincs sulyunk odafent — mondja *Tisza* István — mert pártunkban nincsenek tekintélyek, kik, mint 1867-ben, az akkori kiegyezési tárgyalások alkalmával, egységes bizalomra támaszkodhattak a bécsiekkel szemben.

— Az is baj — jegyző meg egy a koronához közel álló főúr — hogy nem volt erőnk ellentánni az ellenzék túlzott követeléseinek és a bizottság is belement olyan kérdések vitásába, melyek nélkül ellehetünk volna.

— A felségjogokat nem mi vetettük fel — válaszol nyomban egy vidékről ma felkerült képviselő — hanem a chlopyi hadiparancs, mely azokat félremagyarázta. E miatt oly nagy az elégedetlenség és belső háborgás a vidéki polgárok közt, hogy a legbékésebb elemek is lázadoznak.

A békét helyreállítani most már bajos. Elérem van állítva minden. *Senki se hiszi, hogy a király engedni fog, és azt se, hogy a szabadalvupárt egy betűvel is eltér kidolgozott programjától.*

— Hát akkor mi lesz? — kérdezik egymástól.

Ha senki se vállalkozik másképpen kormányra, a király meg ennek a programnak alapján nem nevez ki kabinetet, akkor mi történik?

— Él még gróf *Khuen-Héderváry*, csak alszik — mondják. — Más nem következhet, mint ő. Vagy elnapolja a Házat királyi kéziratral és kormányoz parlamentit ellenőrzés nélkül, addig, amíg lehet, és ha nem lehet, akkor is: katonai segítséggel, vagy feloszlítja a Házat és új választásokat csinál a néppárt, a papok és a nemzetiségek támogatásával. Ezen az uton biztos majoritást kap — sőt azt is számolgatják, mekkora többsége lesz! — és akkor a mai szabadalvupárt helyett egy új aulikus, klerikális párt fog uralkodni, amilyen még nem volt vagy igen régen volt Magyarországon.

— Ideirányul minden — hangoztatják a régi szabadalvúek — így készül az abszolútizmus alkotmányos formában, ha ugyan már előbb, még ridegebb erőszakkal ránk nem zudul a bécsi militáriz-

mus minden áldása, melylyel bennünket fenyegetnek.

Beszélik, hogy a király alkotmányos érzelével szemben, mely nem engedi, hogy fejedelmi esküjét megtagadja, napról-napra növekedik az udvarnál azoknak a befolyása, kik *Ferenc Ferdinánd* trónörökös körül csoportosulnak, az egységes közös birodalom és klerikális támogatására.

— Közjogi kérdésekben *Ferenc Ferdinánd* tekintély — mondják — és a magyar alkotmányt is ismeri *Timon* Ákos és *Kmetty* könyveiből, melyeket szorgalmasan olvas. Erősen készül a trónöröklésre. Némelyek szerint nemcsak erősen, de türelmetlenül is. A klerikálisok és osztrák centralisták szeretik a trónörökösöt. Ismert erélyétől sokat várnak a jövőben. Ő is szereti őket és bizonyosan hizeleg neki, hogy ragaszkodásuknak politikai tekintetben is kifejezést adnak. Noha papoknak és katonáknak politizálni nem volna szabad. De nem is teszik nyíltan.

A titkos kéz sötétben működik és máris szép eredményeket ért el nálunk a király és nemzet közti felségjogi magyarázatok kiélejtése által. A válság egyre nő. A kibonyolítás reményei pedig fogynak.

Mindenki fél a nyílt összeütközés fellobbanásától, mely előreveti árnyékát. Holnap vagy holnapután többet fogunk tudni. Addig várhatunk.

A függetlenségi táborból.

Az értekezlet, melyre napok óta készülődnek az ellenzéken, ma végre megvolt. Nagyszámu függetlenségi képviselő jelent meg a pártban s rövid tanácskozás után azt a meglepő határozatot hozták, hogy a képviselőházat nem hívják egybe.

Az értekezleten egyébként *Polónyi Géza* és *Barabás Béla* beszéltek, kifejezve főhíborodásukat a Bécsben történtek fölött, amit mindnyájan helyeseltek. *Kossuth* sietett kijelenteni, hogy a Ház összehívását nem tartják szükségesnek, azután még egy kis vita indult meg a szociáldemokrata-párt követelési dolgában.

Az értekezletnek ezzel vége szakadt s a párttagok a párhelyiség ablakai elé vonultak, hogy végighallgassák az alatt egybegyűlt szocialisták kiáltásait. A szocialisták megabogulták a függetlenségiéket, követelték a választói jog reformját s aztán, hogy néhány lovasrendőr közléjük ugratott, esőndesen eltávoztak.

Az értekezlet lefolyásáról tudósítunk a következőket jelenti:

A függetlenségi és 48-as *Kossuth*-párt ma este értekezletet tartott, melyen a következő párttagok vettek részt: *Barabás Béla, Babó Mihály, Bakonyi Samu, Balogh Mihály, Barta Ferenc, Bedőházy János, Benedek János, Gabányi Miklós, Hentaller Lajos, Justh Gyula, Kulcsy József, Kovács Gyula, Kubik Béla, Lengyel Zoltán, Leszlak Gyula, Luby Géza, Luby Béla, Lukács Gyula, Mutatinsky György, Nessi Pál, Puchler Győző, Pozsgay Miklós, Polónyi Géza, Ráth Endre, Reich Aladár, Sturman György, Szatmári Mór, Visontai Soma, Olay Viktor, Krasznay Ferenc, Hegedűs Károly és Rakos Lajos.*

Az ülésen *Kossuth* Ferenc elnökölt. A jegyzőkönyvet *Nessi Pál* vezette.

Elnök: Az ülést megnyitván, bejelenti, hogy ő az értekezletet azon vele közölt pozitív hírről hívta össze, hogy a szabadalvupártnak ugynevezett katonai programja már publikálva lesz, minél fogva szükségére merült volna föl annak, hogy a párt is álláspontra foglaljon ezen programmal szemben. Mivel azonban a publikálás nem történt meg, a mai értekezlet tulajdonképpen tárgyalás.

Barabás Béla: Szükségesnek tartja, hogy a párt főhíborodásának adjon kifejezést a felett, hogy Bécsben idegen tanácsadók veszik körül a magyar királyt és hogy az osztrák államférfiak beleszólnak a magyar ügyek intézésébe. (Zajos helyeslés.)

Polónyi Géza: Részletesen ismerteti a helyzetet azon időpont óta, midőn a szabadalvupárt azon hibát követte el, hogy letért a szigoruan veti alkotmányosság útjáról. Véleménye szerint ugyanis a mai állapot nem következett volna be, ha gróf *Apponyi* Albert feirait tervezetét annak idején beadta volna, mert ezen föliatra okvetlenül kellett volna királyi loiratnak jönni, s így meglelt volna az alkotmányos módja annak, hogy a törvényhozás faktora egymással érintkezhes-

Téli gyógyfürdő Sanatorium Szt.-Margitszigeten. Mindennemű gyógy- és edző-fürdők, kényelmes berendezett szobák, jó ellátás.

senek és egymást megérthessék. Hogy a kilences-bizottság munkájában mi van, azt természetesen ő sem tudja. Egy pontról azonban sikerült megtudnia, hogy az nincsen benne. Ugyanis harminchat éves botrány az, hogy bár a törvény világos filalmat alapít meg arra nézve, hogy a közös miniszterek valamelyik állam bekorományzatába beavatkozzanak, a közös hadügyminiszter Magyarországon iskolafünetartó, magyar alapítványokat kezel, az iskolák idegen állampolgárokat tanárokul kinevez és német nyelven oktatja a gyermekeket. Erről a kilences-bizottság memorandumában még említés sincs téve. Ugy tudja, hogy a differencia a korona álláspontja és a kilences-bizottság álláspontja közt csusosodik ki. Az egyik a felségjogok fenntartásának kérdése, a második a tisztí oktatás kérdésében adott, alig számbavehető koncesszió, a harmadik az igazságszolgáltatás nyelve, melyre nézve botrányos megoldást tervez még a kilences-bizottság is, mert nemcsak a belső fórumokon akarja fenntartani a német nyelvet, hanem az egész eljárás során.

A kilences-bizottság mai üléséről két verzió van. Az egyik, amelyre nézve megjegyzi, hogy ez teljesen hiteles, az, hogy a mai konferenciát avval fejezték be, hogy egész terjedelmében fenntartották, szöszserint szövegben multkori határozatukat s evvel küldték fel Lukács Lászlót Bécsbe. A másik hír az, hogy Apponyiék a felségjogokra vonatkozó fenntartásukhoz ragaszkodtak, egyébként azonban elejtették konkrét követeléseiket. Ami a Barabás-féle indítványt illeti, csatlakozik abhoz, hogy a párt ugy az osztrák körök viselkedése, mint különösen a szabadelvűpártiak férfiatlan eljárása fölött fölháborodását fejezi ki.

Ezt valamennyien helyeslélvén, a párt, a nélkül, hogy határozatot hozott volna, magáévá tette Barabás és Polónyi álláspontját, Kossuth azon toldásával, hogy az országgyűlés egybehívását jelenleg szükségesnek nem tartják. Mihelyt ez be fog következni, a párt az országgyűlés egybehívásáról újabb értekezleten fog határozni.

Ezután elnök bejelenti, hogy Nagy-Atádon Kossuthszobor-leleplezés lesz.

Pap Zoltán bejelenti, hogy november hó 8-án Fiumében Rákóczi-ünnep lesz, amelyre a párt számos tagja utazik le.

Polónyi Géza több lapnak azt a híret, mintha ő önszántából és tisztán kíváncsiságból kereste volna fel Lukács Lászlót, tendenciózus valótlanságnak jelenti ki.

A Szederkényi-párt.

A Szederkényi-párt is értekezletet tartott ma s ellentétben a függetlenségi párt határoza ával, elhatározta, hogy csütörtökre összehívhatja a Házat. Az értekezleten jelen voltak: Bartha Miklós, Szederkényi Nándor, Eitner Frigyes, Okolicsányi László, Lovász Márton, Molnár Jenő, a párt jegyzője, Hellebronth Géza, Holló Lajos és Salva István.

A Ház egybehívásának indokait a párt a következőkben állapította meg:

A Házat két okból kell összehívni. Először azért, mert a válság hosszú időre húzódik el és még ma sincs kinevezett miniszterelnök, másodsor pedig, mert a magyar belügyekre idegen és avatatlan politikusok avatkoznak.

A Házat egybehívó kérvény így hangzik: Nagyméltóságú Elnök ur! Tisztelettel kérjük, hogy a föntfoglalt válság ügyében a képviselőházat e hó 29-ére, csütörtökre egybehívni méltóztatásék.

A Szederkényi-párt ma esti értekezletéről a következő kommunikében számol be:

A Szederkényi Nándor vezérlete alatt álló függetlenségi párt ma este értekezletet tartott. A helyzet beható megbeszélése után a képviselőháznak jövő hétre való összehívását szükségesnek mondta ki. s ezirányban már megtette a szükséges intézkedéseket.

Furcsa katonafogdosás.

A M-g ma egy különös kis írást közöl, amely bemutatja, minő furcsa ravaszkodással iparkodnak katonának a községi előljáróságokat rábírni, hogy segítsenek nekik az önkéntes-fogdosásban. Az ezred hivatalos borítékában, hivatalos pecsét alatt, mint hivatalos ügyet küldenek a községekhez cirkulárakat, azzal a felhívással, hogy a községi előljáróság toborozzon az ezred részére önkénteseket. Bent a levélben nincs hivatalos aláírás. A közölt példányon Josef Blau van aláírva, minden rangjelzés nélkül. Mindenesetre különös módja a toborzásnak. Gyerekesnek is lehet mondani. Arra pedig mindenképpen alkalmas, hogy a hadsergeknek mostanában nagyon is megkopott tekintélyét még jobban megtépázza. A különben nevetséges mes-

terkedést azonban a törvényhatóságok illetékes közegeinek mégis komolyan kell venniök, annyiban, hogy kioktassák a községi előljáróságokat, hogyán kell elbánni az ilyen levélkéekkel. Az említett példány egyébként így szól magyar fordításban:

A tekintetes községi hivatalnak . . . en.

Nagyszében (Hermannstadt), 1903. október 13.

Mivel az 1. sz. cs. és kir. huszárezrednél Nagyszében nagy hiány van némélül beszélő legényekben, ezért megkeresem a tekintetes községi előljáróságot, hogy a fennnevezett ezred részére néhány önkéntes ujoncot igyekezék szerezni, különösen írástudókat és iparosokat, mint cipész, szabó, szíjgyártó, kovács stb, más önkénteseket is szívesen fogadunk és ha jól viselik magukat nemcsak előnyben fogunk részesülni, hanem gyorsabb előmenetelben is.

Az esetleg jelentkező legények illetékes hadkiegészítő parancsnokságnaknál soroztathatják magukat és ugyanaz által Nagyszébenbe küldethetik magukat.

Továbbá kérem hogy az esetleges eredményről az ezredparancsnokságot értesíteni sziveskedjék.

Kérésemet ismételve vagyok tisztelettel

Blau József
az 1. huszárezredben.

A levélboríték címezése ez:

K. und K. Husaren-Regiment Kaiser Nr. 1.

(Postabélyegző.)

An

das löbl. Gemeindeamt

in

(Helység neve.)

Portofreie Dienstsache

A levél hátsó oldalán az ezred hivatalos pecsétje látható.

A vidék állásfoglalása.

Hódmezővásárhely. A város közgyűlése Lukács György főispán elnöklétével 76 szavazattal 71 ellen elvetette Andrey Gyula képviselő azon indítványát, melyben az önkéntes adók megtagadásának kimondását kérte, és elfogadták a tanács javaslatát, mely szerint a nemzeti követelményekért felírnak Szegeddel együtt.

Bécsi hang.

A bécsi Vaterland, amely az udvari körökkel összeköttetést tart fenn, esti lapjában A korona felségjogjai címmel a következőket írja:

Abban a megbízásban, amelyet ő felsége Lukács pénzügyminiszternek a többség katonai programját illetőleg adott kilejezi, hogy a korona a kiegyezési törvény 11. §-ának mindennemű magyarázását visszautasítja és egyáltalán azon a katonai programon sok fontos pontban ellenezni valót talál.

Ez az állásfoglalása a koronának természetes joga. A törvény — törvény. Abból semmit sem lehet elvenni, sem abhoz hozzáadni, hacsak nem a közönség három tényezőjének útján, amelyen maga a kiegyezés is létrejött. Ennek az utnak megkerülését annál inkább vissza kell utasítania a koronának, mert ily módon csorbulnának a korona felségjogai és az egész monarchia legfőbb garanciái. Ha ez irányban csak tárgyalásokba bocsátkoznék is a korona, az lejtőre vinné a felségjogokat. És mert ez így volt és van, a legmélyebb hódolattal eltelt érzelmek kell, hogy még növekedjenek a korona iránt, aki e súlyos helyzetben a felségjogok és a nemzetek jogainak megővése fölött örködik. Be kell látniok a magyar államértiaknak, hogy teljesen hamis nyomon járnak s hogy nem a korona okozza a nehézségeket s nem a korona az, akinek valamit jóvá kell tennie, hanem az országgyűlésnek kötelessége a korona szent jogai és alapvető szerződések előtt meghajolnia. Ragad a meg hát a kilences-bizottság az alkalmat, gondolkodjék ezen és aztán határozzon. Vannak tárgyi ellentétek, amelyeket ki kell egyenlíteni és éppen Magyarországra nézve volna üdvös, hogyha politikusai tisztában lennének Magyarország jogainak és erejének mértéke fölől.

Püspöki tanácskozás. Vaszary Kólos bíboros hercegprímás a katolikus püspöki kar tagjait ma délelőtre tanácskozásra hívta meg. A konferencia első tárgya a katolikus autonómia ügye volt, amelyet Vaszary hercegprímás terjesztett elő. A püspöki kar legutóbbi értekezése elaborátumot küldött a vallás- és közoktatásügyi miniszternek, aki most átirában

közölte megjegyzéseit a püspöki karral. A mai konferencia a miniszter válaszában tanulmányozására bizottságot választott. Ezután a káté kérdését és a középiskolai vallási tankönyvek ügyét tárgyalák, Mailáth Gusztáv püspök írásbeli előterjesztése alapján. A hercegprímás bemutatta Lajos Viktor főherceg levelét, melyben a herceg közli, hogy a jövő évben Mária Terézia királyné emlékére kiállítás rendeznek; a főherceg kéri a magyar főpapokat, hogy egyházaik a Mária Teréziától kapott egyházi tárgyakat küldjék el a bécsi kiállításra. A püspökök készséggel tesznek eleget ennek a fölhívásnak. A konferencia felkeltőkor ért véget.

KÜLFÖLD

Lamsdorff és Delcassé találkozósa.

Gróf Lamsdorff és Delcassé összejövetelekor, mint a Kölmische Zeitungnak távirják Párisból, első sorban a balkáni helyzetről lesz szó, valamint az Ausztria-Magyarország és Oroszország között létrejött egyezményről. Ezen kívül az orosz kormánynek követelési terveiről és szándékairól is adatik felvilágosítás. Beavatott körökben arról biztosítanak, hogy Franciaország magatartása mindkét kérdésben nem elégti ki az orosz kormányt. Az angol-francia közeledés is nyugtalanságot keltett a Néva partján. Gróf Lamsdorff a Delcasséval való tanácskozás után Darmstadtba megy, a jövő hét végén pedig visszatér Pétervárra.

Bizalom a Combes-kormányának. Mint ahogy előrelátható volt, a republikánus többség a francia kamara tegnapi ülésén a Combes-kabinet köré csoportosult s 332 szavazattal 233 ellen (néhány távirat szerint 329 szavazattal 227 ellen), tehát 100 szöbbséggel megszavazta a Combes-minisztériumnak a bizalmat, amelyet Etienne, Sarrien, Pressensé és Jaurès indítványoztak. Combes kifejtette a kormány politikáját, amelynek főadatát a következő pontokban változta: Az ország fölszabadítása a klerikális befolyás és a szerzetesek hatalma alól; a Falloux-törvény eltörlése, mely az iskolákat kiszolgáltatja a papságnak; és a kongregációk tanítványaik teljes megszüntetése.

Combes elragadó ékesszólással proklamálta a klerikalizmus elleni harcot s fölhívta a többségi csoportokat, hogy kövessék a szabad gondolat világosságát. E fölhívás oly hatalmas benyomást keltett, hogy Renault-Mollière és Aymard, a mérsékelt vezetők tiltakoztak a klerikalissokkal való közönség ellen s visszautasították Combesnek azt a vádját, hogy a klerikalissoknak szövetségesei. Ez azonban végül nem akadályozta meg őket abban, hogy a klerikaliss monarchistákkal együtt Combes ellen szavazzanak.

Az ülés letoltyásáról már mai reggeli lapunkban beszámoltunk.

Szerb ügyek. A szkupstina a birodalmi tanácsba választandó és a korona által kandidált 16 jelölt közül két radikálit, három szabadelvűt, három haladópartit választott meg és megválasztott további 16 a szkupstináncsi jelöltet, kik közül a korona a kormányyszerűleg ugyancsak nyolcat fog választani.

Tegnap este öt órai heves vitaközelet után egyesült a két radikális párt. A mérsékelték elfogadták a szélsőknek azt a követelést, hogy Pasicsnak és Vuicsnak ne legyen vezető szerepe a pártban. A király valószínűleg mind a kettőt követő fogja kinevezni. Ezentúl csak egy közös radikális klub lesz. Ez a határozat nagy meglepetést keltett az összes körökben.

Belgrád, október 23.

A lapok nagy örömmel üdvözlük a két radikális csoportnak az ország érdekében levő egyesülését.

Az orosz-japán feszültség. Az orosz-japáni helyzetben még nem látunk tisztán. A pekingi japán követség a Reuter-ügynökség jelentése szerint, tegnap azt jelentette ki, hogy az orosz-japán tárgyalások menete nagyon kelégtű; a Daily Mail azonban azt a riasztó hírt kapta Jokohamából, hogy ott megkezdődött az általános mozgósítás.

A Times szerint a politikai helyzet változatlan s a japán csapatoknak Koreába küldése avlatlan, viszont egy vezető japán lap a következőket írja:

Ami Mandzsuriaüti, Japán nem követel egyebet, mint hogy Oroszország megtartsa a csapatok visszavonására és a kereskedelmi szabadságra vonatkozó szerződés szerű igéreteit. Ami azonban Koreáüti, Japán nem fogja társni, hogy valamely más ország kezét arra rátegye és amidőn Japán ezt kimondja, gondolja meg Oroszország, hogy ezt sok nemzet nevében teszi.

Sokkal szenzációsabb ennél a Reuternek tegnap Tokióból érkezett az a távirata, mely szerint a pekingi orosz követ Csing hercegnek kimerítő jegyzéket nyújtott át, azzal a kijelentés-

sel, hogy Japánnak a mandzsú-kérdésbe való beavatkozása Oroszországot döntő lépésre kényszerítel. Oroszország Kínát szigorú megtorló rendszabályokkal fenyegeti az esetre, ha Japán pártjára áll.

Oroszországnak ez az eljárása oly időben, mikor a tárgyalások még folynak, nagy főlháborodást keletelt Tokióban.

Páris, október 23.

Molna japán követ határozottan megcélolja azt a honolulú táviratok által terjesztett hírt, hogy az orosz-japán kérdésben állítólag hadüzenet történt volna. A követ a Temps tudósítója előtt kijelentette, hogy még háborus fenyegetésekről sem lehet beszélni. A Tokióban a japán külügy-miniszter és az orosz követ között folyó tárgyalások menete eddig normális és kielégítő. Japán biztosítékot igyekszik nyerni nagyon jogosult érdekei számára, de e mellett a legbékésbéni érdeket tanúsítja. Oroszországot sem hathatja át más szemmel. Ezért többek között közeli megoldásra lehet számítani, mely által a két fél között megegyezés jön létre. A két kormány békés érdeke ismeretes a két fél katonai hatóságai előtt. Azonfelül az orosz és japán haderek sehol sincsenek közvetlen érintkezésben. Ennek következtében még csak helyi összejutások veszedelme sem fog fenn.

Yokohama, október 23.

Az orosz követnek Komura báróval való legközelebbi értekezését, tekintettel a holnap Tokióban jelentékeny államférfiak által tartandó értekezésre, elhalasztották. Azt hiszik, hogy Alexeejev tábornok november első napjaiban Pétervárra utazik. A mandzsúriai válság fokozódását ezért elhalasztották tartják.

Tokió, október 23.

A hadügyi, tengerészeti és külügyi miniszterek ma hosszabban értekeztek a miniszterelnökkel. Holnap előreláthatólag jelentékeny államférfiak értekezletet tartanak.

Francia-olasz megegyezés. A pétervári Birseviya Vjedomoszi állítólag teljesen megbízható párisi forrásból a következőket jelenti: A Delcassé és Morin közt lefolyt értekezlet a Földközi-tengerre és Észak-Afrika, valamint Északnyugat-Afrika partjaira vonatkozott. A két külügyminiszter valamennyi kérdésben megegyeztek. Oroszország Franciaországnak marokkói terveit támogatja, Franciaország pedig nem fogja a tripoliszi olasz befolyást ellensúlyozni. Franciaország azonkívül megígéri az olasz kormányának, hogy a francia piacon támogatni fogja az 5%-os olasz belföldi jiadék konverziójának a tervét. Azonkívül az a hír, hogy a francia-olasz megállapodások az orosz érdekkörök is érdeklik s ezért gróf Lamsdorff legközelebb Párisba.

HIREK

Bakalévil.

Írom a levelem nagy, nehéz rabságban,
Csukott kapu mellett — német kaszárnyából...

Könnyű kigyelmednek édös anyám, lelkem
— Hozzám való szívét soha nem felejttem —
Mögkaptam írását, hogy csak türjek-várjak:
Möglágyul a szíve a magyar királynak...
Édös szülem, lelkem, nincs nekünk királyunk;
Nehéz szolgálatban a császárért állunk,
Az meg — kend is tudja — nem magyar, de
német:

Édös anyám, hogyha újra üzennének.

Vártuk, hogy a sorsunk majd csak jóra fordul,
Hogy kivált a király ebből a bús sorból,
Vártuk, mindég vártuk, hogy eljön az óra
S büszkén masérozzunk magyar komandóra;
De a szél azt fújja, hogy hiába várunk,
Hogy csak a két kezünk a mi erős várunk
S békát akar verni arra is a német...
Édös anyám, csak már újra üzennének!

Azt tanultam otthon, még az iskolába,
Hogy a magyar előtt szent a szabadsága,
Éd's apám is mindig csak arra tanított,
Hogy haló porunkban is áldjuk Kossuthot;
Mér' akarják itt, hogy bőrömből kibujjak
S három évre német bibliát tanuljak,
Hiszen az én lelkem igaz magyar lélek:
Édös anyám, hogyha újra üzennének!

Mondja el kend otthon, édös anyám, lelkem,
Hogy a tanítását soha nem felejttem,
Hogy amitől kendek olyan nagyon félnek:

Nem lesz foganatja a német befeklnék,
Akkor látja majd meg az a fene osztrák:
Nem parancs a parancs, ha németül osztják!
Ne féljenek otthon, ameddig én élek...
Csak oszt' hamarjába' újra üzennének!

Horváth Elemér.

Budapest, október 23.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Október 31-ikén új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetésre ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Szász Károly lemondása.** Holnap délelőtt veszi kezdetét a duna-melléki evangélikus református egyházkerület ősi közgyűlése a Lónyay-utcai református gimnázium dísztermében. A közgyűlésen, amely 3-4 napig fog tartani, több fontos tárgy kerül megvitatásra; ezek között Szász Károly püspöknek nyugdíjaztatása iránt beadott kérelme. Az ősz főpásztor a közgyűléshez intézett levelében kifejti, hogy az agykornak ránehezülő sulya és betegeskedése meggátolja őt abban, hogy az egyházkerület felelősségével járó és bonyolult ügyeit vezesse, s a kerület érdekében valónak mondja, ha a püspöki méltóságot nála fiatalabb és munkabízóbb erővel látják be.

— **Deák Ferenc emlékezete.** A Magánintézetek Otthona legutóbbi választmányi ülésén Deák Ferencnek szentelt kegyelmei megemlékezés után elhatározta, hogy a haza bölcsének sírját megkoszorúzza. A koszorút ma helyezte el az egyesület küldöttsége a központi temető Deák-mauzóleumában.

— **Tisztelegés a F. M. K. E. elnökénél.** A F. M. K. E. losonci közgyűlésének megbízásából Thuróczy Vilmos cs. és kir. kamarását küldöttség kereste fel nyitra-ivánkai kastélyában, hogy az egyesület élénkölje egyhangulag és nagy lelkesedéssel újból történt megválasztását tudomására hozza, illetőleg önkér-e, hogy az elnökséget továbbra is fogadja el. A küldöttséget Török Zoltán nórádi főispán vezette s résztvett abban dr. Kramolin Viktor nyitrai főispán és Czobor László honti alispán is. Thuróczy Vilmos szívesen fogadta a küldöttséget s kifejezte, hogy addig, míg utódjára nézve intézkedés történik, az elnökséget készséggel elfogadja. A vendégszerető házigazda ebédet adott a küldöttség tiszteletére.

— **Nyitra vármegyei kör.** A nyitrai megyei kör, amely e hó 17-én alakult meg, a végleges megalakulását, tehát november hetedikéig minden szombat este ismerkedési összejövetelt tart. Az első összejövetelt e hó 24-én este tartják a Kossuth-Lajos-utcai Udvari kávéházban.

— **Moser Gusztáv halála.** Görlitzből táviratozzák, hogy ma ott meghalt hetvennyolc éves korában Moser Gusztáv, ismert német vigjátékiró. Moser harmincegy éves koráig katonatiszt volt, azontal sziléziai birtokán gazdálkodott és egyike volt a legtermékenyebb német vigjátékiróknak. Darabjai közül nálunk is ismerik A könyvtárost, a Házbor békében címűt, különösen pedig az Ibolyafalót, mely még most is vonzó darabja a Nemzeti Színház műsorának.

— **Diák szarandoklás Szegebre.** Szegebről táviratozzák, hogy vasárnap délelőtt érkeznek oda a Kossuth-szobor koszorúzására a debreceni, kassai, eperjesi és sárospataki diákok. A diákokat Hódmezővásárhelyen a városi hatóság fogadja, a város megvendégeli őket; az ifjak az éjjelt Hódmezővásárhelyen töltik, reggel pedig folytatják útjukat Szegebre.

— **Ujságírók egyesülése Marosvásárhelyen.** A marosvásárhelyi újságírók e hó 21-én Irók és Hirlapírók Köre címmel egyesületet alkottak. Elnöke: dr. Fenyvesi Soma, titkár: Szentgyörgyi Dénes lett. Az alapszabályokat megállapítva, megerősítés végett a helyügymintaszterhez felterjesztették.

— **Szabakörművesek gyűlése.** Nagyváradról jelentik: Az ország összes szabakörműves-páholyainak képviselői gyűltek ma össze Nagyváradon, hogy első nyilvános nagygyűlésüket megtartsák. A nagygyűlést a nagyváradai László király páholy indítványára hívták egybe s részt vesz benne ötven szabakörműves-páholy száz képviselővel, köztük a Pozsonyban székelő bécsi páholy küldöttei is. A gyűlésről hivatalos tudósítást fognak adni a sajtó részére s a gyűlést ezuttal a szokott ceremóniák nélkül tartják meg. Ma volt az előértekezlet holnap és holnapután lesz a vándorgyűlés. A hivatalos programon a következő pontok szerepelnek:

1. Az íráskosság elleni küzdelem. 2. Az oktatásügy állomása. 3. Országos népművelő-egyesület és népkademiák létesítése. 4. A törvénytelen gyermekek helyzetének rendezése. 5. A munkanélküliség orvoslása. 6. Harc az ultramontanizmus ellen. 7. Gyermekvédelem, és végül 8. Egy etikai szabaddogolkozó szövetség alakítása.

Az összes tanácskozásokat a szabakörművesi formák mellőzésével tartják meg.

— **Incidens az enkarisztikus körmenet alatt.** Megirtuk tegnap, hogy az enkarisztikus körmenet alatt egy országgyűlési képviselőnek, aki a menet előtt nem emelt kalapot, egy pap levette a kalapot a fejéről. A szóbanforgó képviselő Justh Gyula volt, akit egy estilap tudósítója ma fölkeresett, hogy kérdést intézzen hozzá a tegnapi incidens felől. A lap tudósítója a Nemzeti Kaszinóban találkozott Justh Gyulával, aki így adta elő az esetet:

— Gróf Hadik Jánossal sétáltam estefelől és egészen el voltunk merülve politikai diskuszióba. A Dunaparttól jövet az Eskü-térnél elváltam Hadiktól s elmélyedve mentem tovább. Vagy ötven lépéssnyire egy zászlós menet jött velem szembe. Nem igen ügyeltem rá, hogy micsoda menet — azt hittem, tán valami diákfelvonulás, vagy más efféle demonstráló csoport — s bevártam, hogy majd aztán megyek át a tulsó oldalra, ha elvonul. A menet odaért s egyszerre csak azon veszem észre magam, hogy valaki lekopja fejemről a kalapomat és a kezembe adja.

„Kikérem magamnak! — kiáltottam meglepetve. — Hogy merészel hozzám nyulni! Már szinte meg akartam torolni az inzultust, amikor észrevettem, hogy papok körmenete az és pap rántotta le a kalapomat. A nagygyűlésen ittlelő katolikus papok vonultak fel jelenyösen, zászlósan s azt kívánták volna, hogy mindenki kalapot emeljen! Még most is szinte remegek az izgatottságtól, annyira felbőszített a váratlan inzultus, amellyért föltétlenül azonnal elégtételt vettem volna magamnak, ha nem papról van szó. Hogy ki az a pap, nem tudom, de megismerném. A menet sietve haladt el mellettem s a különös szócénának számos szemtanúja volt. A dolgot nem hagyom annyiban.

— **Mikor a óár utazik.** A cár elmaradt olaszországi utazása még mindig napirenden van. A diplomaták, külpolitikusok még sugnak-bugnak felele, s ennek megfelelően a lapok is foglalkoznak az esettel. A bécsi Zeit-nak azonkívül az elmaradt óári utazással kapcsolatosan alkalma volt egy muszka újságíró szíveségéből bemutatni egy titkos okmányt, amely leírja, hogyan utazik a hatalmas óár az ó óriási birodalmában és hogyan működik közre ilyen alkalomkor a muszka rendőrség. Ez az okmány a következőket árulja el:

1. Minden épület, úgy a lakott, mint a lakatlan helyiségek, amelyek a legfelsőbb cár megteendő útjába esnek, vagy az utról jobbra és balra tíz fonalnyira fekszenek, a felségúr keresztültutazása előtt két nappal alapos vizsgálat alá vevetnek és azok a lakóhelyiségek, amelyekre a tulajdonosnak különös nagy szüksége nincs, pecsétzár alá vevetnek, a vizsgálatot teljesítő bizottság pedig a felségúr keresztültutazása előtt négy órával tartozik személyesen meggyőződni a pecsétzár érvénytelen voltáról.

2. A tulajdonos használatára nyitva hagyott helyiségekben a biztonsági intézkedések egész tartalma alatt szigorúan tilos a családhoz nem tartozó idegen embereknek tartózkodniuk.

3. Huszonegy órával a keresztültutazás előtt az utvonalba eső házakban két-két rendőr kap elhelyezést, akik arra tartoznak vigyázni, hogy az átutazás ideje alatt idegen a házba vagy az udvarra ne lépessenek.

4. Négy órával a keresztültutazás előtt az ut mellett fegyveres katonaság helyezendő el, akik tartoznak minden idegent feltartóztatni, aki az uttestet meg akarja közelíteni vagy azon keresztül akarna haladni.

5. Minden, az utstre nyíló ablak és ajtó becsuzogendó deszkával.

6. A felség keresztültutazását megelőző 48 órában az uttest közelében levő falvakból minden idegen egyen eltávolítandó, a kutyák láncra verendők és minden néven nevezendő háziállat elszarandó.

Unterberger tábornok kományszó.

— **Hadihajók összehívása.** Londonból távirják a következőket: Midőn ma a Neptun régi hadihajót a Roland és Telegraph vontatógőzösk a portsmouth kikötőbe vontatták, a hadihajó téves irányt vett és nekiment a Sealover ágyunaszádnak, mely súlyos sérüléseket szenvedett. E közben a Neptun vontatógőzele elszakadt és a hajó nekiment a Nelson Victory egykori hadihajónak, melyen súlyos sérülést ejtett. Ezután a Neptun még nekiment a Kero sorhajónak és most is e mellett áll. A Victory parancsnokhajó veszedelmében volt, hogy elsüllyed, de vontatóhajók segítségével fenntartották a vízen.

— **Arokép-leleplezés.** A Budapesti Mészáros-Ípartestület védnöksége alatt álló, melléktermény-értékesítő országos egyesület e hó 25-én este hét órakor öt éves fennállásának alkalmából társasvacsorával egybekötött ünnepélyt rendez a császárföldi vendéglő nagyerőben. Az ünnepély keretében leplezik le az ípartestület volt elnökének, Schubert Sándornak az aróképét.

— **Nansen útra készül.** A múlt hetekben az a hír terjedt el, hogy Nansen, a világhírű északsarkutató, annyira fáradnak érzi magát, hogy nem indul többé hosszabb útra. Most a párisi Figaro megcélolta ezt a hírt és jelenti, hogy Nansen újabb északsarkutatót tervez. Az új expedícióra a jövő tavasszal fog Nansen elindulni.

— Epizód egy szegény számar életéből.

A szegény számar egy azok közül a nyavalyás magyarok közül, akik csak úgy képzelnék boldogulást a maguk számára ebben az országban, ha átkacsintgatnak a határon túlra és minden elképzelhető és el se képzeltetés számúra felkínálják magukat a szomszédos másik országoknak. Azok közül való, akik a maguk szegény kis hitványságukban már berendezkednek arra, hogy szolgálat legyenek, holott ez az állam megadja számukra a jutást, hogy urak legyenek, illetőleg hogy uralmukon, tisztességesen, magyarosan lássák el a kötelességüket. A szegény számar, akiről itt szó van, a fővárosi szolgálatban áll s ebben a minőségében ma részt vett a tartalékosok ellenőrzési szemléjén. S ebben a hivatalos minőségben egyszerre osztrákból akart lenni, mint akár gróf Hédevéry ur.

Ugy eset tudniillik a dolog, hogy egy általánosan ismert fiatal ember, Stern Sidney lőpártárosi magánzó a zalamegyei tartalékosokkal jelentkezett, minthogy a Ferenc Ferdinánd főherceg nevét viselő 48. számú nagykanizsai ezredhez tartozik. A tisztviselő átvette a katonakönyvet s megkérdezte tőle!

— Melyik ezredhez tartozik?

— A negyvennyolcasokhoz! — felelte a tartalékos.

A főhadnagy, aki a katonaságot képviselte a szemlén, fölugrott a helyéről, mert talán azt hitte, hogy valami politikai tüntetés készül. A polgári tisztviselő pedig összerúcolta a homlokát s mint aki nagy bűnt fogott meg a szavánál, nagyképző komolysággal szólt:

— Azt kérdeztem, hogy melyik ezredhez tartozik?

— A negyvennyolcasokhoz tartozom! — felelt rendületlen nyugalommal a fiatal ember.

A főhadnagy, megértve a dolog, elmosolyogta magát, de a fővárosi tisztviselő haragot kigyúlt arccal vallatta tovább a megátalkodott negyvennyolcas.

— Azt kérdezem újra, hogy melyik ezredhez tartozik? — lörmédt rá egy buszárkápárnak a hangján.

— A negyvennyolcasokhoz tartozom! — mondotta ismét nyugodtan, de most már hangosabban a tartalékos.

A jelenet kómikuma megkapta a többi tartalékos is, aki ott sorjára várt, s akkora kacagás támadt, akércsak a színházban, amikor valami nagyon bolondos dolog történik. A tisztviselő, úgy látszik, elröstelte magát végre, mert szó nélkül féreletta a Stern Sidney katonakönyvét s egy másik tartalékoshoz fordult a kérdésével. De hogy batalmát is éreztesse a rendhiteletlen „negyvennyolcas”-sal, ott várakoztatta a szemle végéig, s bár az első közt jelentkezett, utolsónak hagyta, amikor szétosztotta az aláírt katonakönyveket.

Azonban a fontoskodásnak ebben a bohózatában volt egy komolyabb jelenet is, amely az imént elmondott székfoglalásból kiengesztelte mindazokat, akik tanui voltak.

— Aki németül tud, lépjen elő! — mondotta a főhadnagy, amikor egy csapatba sorakoztak a tartalékosok.

És a több száz főnyi tömeg mozdulatlan maradt. Egyetlenegy ember sem vált ki a sorból: senki se akart németül tudni. Különbösen is az egész szemle alatt magyar szóval, *Jelen!*-kiáltással jelentkeztek a tartalékosok s a főhadnagnak nem volt ellene kifogása. S csodálatosképpen a fővárosi kis bugyutájának se volt kifogása a jelentkezők ilyenét magyarsága ellen. Derék ember lehet az illető.

— **Kellemetlen kalend.** Az osztrák belügyminisztérium egyik titkára, báró Eikhoff szenvedélyes turista, az idei őszi szabadságidejét arra használta föl, hogy Macedóniában mászta a hegyleteket. Most, hogy szabadsága vége felé közeledik, *Konstantinápolyba* ment, hogy onnan a keleti expresszvonattal hazautazzék. Azonban alighogy Konstantinápolyba érkezett, azonnal letartóztatták. A török rendőrség szentül meg volt róla győződve, hogy Eikhoff nem más, mint maga Szárófóv Boris, a macedón forradalom vezére. Csak nagynehezen, nélnapij tartó tárgyalás után bocsátották szabadon, miután báró *Cauce* konstantinápolyi nagykövetség biztosította a török rendőrséget, hogy Eikhoff nem főfelvezér, hanem igen csendes természetű bürokrata.

— **Egy amerikai nábob halála.** Newyorkból jelentik, hogy *Mackay*, az ismert dollárkirály meghalt. *Mackay* a Harvard-egyetemnek 25 millió dollárt hagyományozott.

— **Lecky történetirő halála.** Londonból táviratozzák, hogy *Lecky* Vilmos történetirő ma ott meghalt. Az elhunyt tudós Dublinban született 1838-ban. Már korán adta magát kulturtörténelmi tanulmányokra s e téren Buokle nyomán haladva, szép sikerei voltak. Számos történelmi munkát írt, amelyek közül egy magyarul is megjelent *Zsoltásky* Mihály fordításában ezzel a címmel: A felvilágosodás keletkezésének és befolyásának története Európában.

— **Magyar leányrablók — Spanyolországban.** Madridból táviratozzák mai kelettel: *Ot magyar ember* Valenciában e hó 10-ikén megtámadott egy osztrákokból és oroszokból álló artista-társaságot, behatoltak azoknak bódéjába és elrabolták 20.000 frankjukat és elrabolták *Demetter* Paulina és *Quick* Ljuba hajadonokat. Midőn az artista-társaság Madridba érkezett, panaszt emelt Ausztria-Magyarország és Oroszország nagykövetségeinél. A belügyminiszter utasította az összes elüljáróságokat a rablók letartóztatására. *Tíz magyar nemzetiségű férfit és nyolc nőt* tartóztatnak le Orenze kerületben a 10-iki rablás elkövetésének vádjával. — Az orosz nagykövetség levelet kapott, melyben az áll, hogy a nevezett leányokat nem rabolták el, hanem csak biztos helyre vitték, hogy beleegyezésük esetén velük törvényes házasságot kössenek.

— **Letartóztatott köb.** *Nevers* közelében, az országúton, *Lamalle* abbé agyonlőtte *Beaulieu* volt kezeltisztet. *Beaulieu* kerékpáron követte az abbét és mikor elérte, megkérdezte tőle, hogy ő-e *Lamalle* abbé. Mikor igenlő választ kapott, szitkozódni kezdett majd areul ütötte az abbét. Erre a lelkes revolvért rántott elő és rálőtt *Beaulieu*re, aki rögtön meghalt. *Lamalle* visszatért a falujába, ahol kevéssel rá elfogták. *Beaulieu* egyidő óta elváltan élt a feleségétől, akit azzal gyanúsított, hogy viszonya van az abbéval.

— **Házilózás.** Ma temették el *Reinitz* Józsefet, a magyar királyi államvasutak főfelügyelőjét és az államvasutak jogi és kisajátítási ügyosztályának vezetőjét. A temetésen jelen voltak: *Ludwig* Gyula főrendiházi tag, galgóczi *Sóber* Albert és *Banovics* főfelügyelő, dr. *Bares* Gusztáv főfelügyelő, igazgató-helyettes vezetésével a jogi és kisajátítási ügyosztály teljes hivatalnokai kara és számos magasrangú államvasuti hivatalnok.

— **Veszedelem gyújtogató-banda.** Hónapok óta veszedelem gyújtogató-és betörő-banda tartja rettegésben *Rákosszentmihály* és *Isaszeg* lakosságát. A két községben egymást érik a betörések és gyújtogatások. A banda vakmerőségét jellemzi, hogy gaztetűket előre bejelentik; a kiszemelt ház talára ugyanis piros festékkel felírják:

— *Eljövünk rabolni s aztán felgyújtjuk a házat!*

Legutóbb özvegy *Turcsányi* Jánosné házának a falára írták föl a veszes bejelentést. A megriadt asszony a csendőrségre szaladt, ahonnan egy fegyveres csendőrt rendelték ki *Turcsányi*né házához. Ennek dacára tegnapelőtt betörték a házába, kifosztották a tükörlát s elhordták az udvarról minden értékes holmit. Tegnap este azután beváltották a másik tenyegetésüket is: *felgyújtották a házat.* A csendőrség most széleskörű intézkedéseket tett, hogy a rendkívül veszedelemes bandát ártalmatlanná tegye.

— **Az első halott.** A francia újság, amely a dologról megemlékezik, azt írja, hogy: *Az első áldozat.* Tudniillik a *Szaharai császárság* nevű vállalkozásnak volna meg az első áldozata, *Jean Le Picard* személyében, aki matróz és szerelőmester volt a *Frasquitán*, *Lebaudy* Jakab expedíciós-hajóján. Egyike volt különben annak az öt matrózának, akit a „császári”, mint annak idején megírtuk, kitett a partra, s akik aztán csak nagy nehezen szabadultak ki a berber-törzsek karmaiból. Az öt matróz aztán hazakerült Franciaországba, de ez a szegény *Picard* csak Havreig jutott el, ott kórházba került s meg is halt a minap. Mivel ezt a halálát az ismeretes rendkívüli körülmények előzték meg, azért a hatóság elrendelte a halott felboncolását. Az elhalt matróz negyvenkét éves, két árvája siratja. Franciaországban most kiváncsian várják, hogy *I. Jacques* mennyiben vesz majd tudomást erről a halálesetről s gondol-e valamilyen tekintetben a matróz árváira.

— **Lebel abbé ellenséggel.** Párisban a minap anarkista-mérenyletet követek el *Lebel* abbé ellen. Amint Párisból táviratozzák, a rendőrfőnök ma névtelen levelet kapott, melynek írja azt közli vele, hogy öt egy anarkista-mérenylet elkövetésével megbízták; mielőtt azonban tettét elkövetné, le akar számolni ellenségeivel s ezek közé tartozik *Lebel* abbé is, akit meg akart ölni. Az abbé különben már gyógyulóállásban van.

— **Inger Szolimán megtérése.** Rég nem szólt már a krónika *Inger* Szolimánról, s ha valakinek mégis eszébe jutott ez egzotikus nevű ember-társunk, így gondolt rá részvetek: Nagy fába vágta fejszéjét, sok malőr érte, sokat csalódott s végül a magánélet csendes homályába vonult vissza, hogy kiheverje annyi keserves küzdelemnek az emlékeit is. Ebből a csendes elvonulásból ma előszólítja megint a nyilvánosság, egy pillanatra legalább. *Inger* Szolimán ma megjelent *Halmos* János polgármester előtt s ellette a magyar állampolgári esküt. Sokan azt hiszik talán ebből, hogy *Inger* Szolimán idegen államnak a polgára volt s úgy kíváncsított a mi államunk köztelkébe. A valóság azonban az — s ezt is elfeledték bizony sokan idők során — hogy *Inger* Szolimán volt már egyszer magyar állampolgár. Ezt a külsőséget pedig akkor vetette le magáról, amikor duzzadó reménységgel *Afrika*ba ment, hogy valami merész álmot valósítson meg. Új piacot Magyarországnak, vagy efféle, aminek az érdeme aztán az ő nevéhez fűződik s a diadéján kívül bizonyára pénzsikert és pozíciót is hozzon neki. Az álom nem valósult meg, hiába vette elő minden buzgóságát, szívósságát, ellentállását, csak sebeket kapott, minden terve meghiusult s azonkívül még az a fájdalom sors is érte, hogy sehogy sem tudott komoly alakká nőni, sőt inkább humorosan kezelték. Van valami közös vonás e tekintetben az ő és *Lebaudy*, a saharai császár sorsában. Ő is Afrikába megy le, mint *Lebaudy*, ő is talán valami új birodalomról álmodik, mint ez a francia milliomm, csak éppen azzal a különbséggel, hogy ő meglehetősen szegény ember, *I. Jacques* pedig a nagy vagyon hatalmas fegyverrel vághat neki egy másik világrésznek. És mégis gáncs és csufolás éri, meg a saját hazájában is bántja, marja. Nem esuda hát, ha *Inger* Szolimánnak nem sikerült az, amit a fejében egy új telepítvényről forgatott. Uglátszik, végsőképpen lemondott nagy álmáról, arra val legalább az a tény, hogy fölvette újból az a jelleg, amelyet Afrikába való első kirándulása alkalmából levelet, tudniillik a magyar állampolgárságot. Ez nyilvánvalóan pontot jelent a küzdelem és meghiusult vállalkozás végére. Sok jólelkű ember bizonyára őszintén kívánja, hogy *Inger* Szolimán újszülött magyar állampolgárságban találjon békességes életet ezen a földön. Mert hát váltig mondogta ő, hogy csak jót akart, s minden ember mégis csak legjobb tudója a maga szándékainak.

— **A Párisi Áruház katasztrófája.** A Párisi Nagy Áruház tűzkatasztrófája alkalmából a rendőrség ma folytatta a betes építési bizottság tagjai: *Kun* Gyula tanácsnok, *Devecsi* Ferenc műszaki tanácsos és *Szabó* József mérnök, bizottsági tag kiballgatását. *Szabó* József mérnök vallomása alapján azt követelte, hogy ellene — büntéselemény hiján, — a nyomozást szüntessék meg. Előadta, hogy az 1870. évi X. t. c. 14. §-a alapján a fővárosi közmunkák tanácsa által készített és 1894. évi január 1-étől érvényben lévő építésiügyi szabályzat 35. §-a, valamint az 1870. évi X. t. c. 23. §-a értelmében az építési engedélyeket a székes fővárosi tanács a mérnöki hivatal és az építési bizottság véleménye alapján adja ugyan meg; de az 1872. évi XXXVI. t. c. 77. §-a alapján a székes főváros tanácsa önálló közigazgatási hatóság oly ügyekben, melyekben első-és másodikban határoz és így ugyan ezen törvény 79. és 80-ik §-ai szerint a tanács hatáskörébe tartozó ügyek elintézéséért az osztályvezető tanácsnok a polgármesterrel egyetemlegesen felelős. Felelmitette különben, hogy a szóbanforgó építési engedélyt úgy az udvarnak üvegtetővel való befedésére, valamint a szomszédháza átjáró létesítésére, az építésiügyi szabályzat 167. §-a alapján megadható volt. Hogy azonban minden az engedélyezett tervek szerint készített-e, ezért a felelősség az illetékes építésrendőri hatóságot terheli.

— **Házasság** *Stasser* Adolf eljegyzete *Keller* Laura kasszonytal Budapesten.

— **Zátónyra jutott Lloyd-gőzös.** A gróf *Wurmbrand* nevű Lloyd-gőzös, mely Kataró felé való útjában egy heves sirokkó következtében kénytelen volt utját Spalató, illetőleg a brassai csatorna felé venni, tegnap Punta San Giorgio di Lessina mellett zátónyra jutott.

— **A köztisztviselők fogyasztó szövetekezete** vasárnap délután negyed 6 órakor a megyeháza nagyteremben rendkívüli közgyűlést tart amelyen az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjai fogják ura választani. A fővárosi tisztviselők, tanárok és tanítók által kiküldött bizottság elhatározta, hogy a régi igazgatóságot kívánja a választáson támogatni s felkéri a tagokat, hogy a közgyűlésen tagsági igazolványukkal tiszserelvé, lenetől teljes számban jelenjenek meg.

“AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság reszcai mezőgazdasági gépgyárának vezérigénksége.

Mezőgazdák különös figyelmébe. Tiszta acéltanyag saját hámorainkól. Előrebetlenül tégelyacélekefeje. Páncélaéti-kormánylenoz. Magasított acélekefeje. Porvédő kerek. Acél [] gorenely. Csak kitémasztott nyeregkerületű bíró taligát szállítunk. Kérjük árjegyzékét, mivel ez az összes talajművelő-gépek terjedelmében ismert és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmében, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosítást nyújt — és díjmentesen küldöttük. Ekgyárás terén legelő-srangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is. Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest, V., Váci ut. 2. Sürögnycim: „Agraria” Budapest.

— **Szocialisták és csendőrök.** Zombolyáról jelentős tudósítást. A torontálmezei Szerb-Czernya községben gróf Csekonics Endre uradalmanak munkásai összeültek a csendőrséggel. Az összeülések olyannyira a csendőrség egyik tagja fegyvert használt és súlyosan megsebesítette Illin Pétert. Zombolya környékén utóbbi időben megszorított a szocialisták tábora. A szocialisták gyakran kívánnak gyűléseket, hogy meghányják vessék bakaikat. Tegnap is gyűlésezt akartak az uradalomhoz tartozó Szerb-Czernyán lakó munkások. A gyűlést azonban nem akarták megengedni. A felizgatott munkásokat Illin Péter vezette a község háza ellen. A község háza védelmére kivonult csendőrség több ízben felszólította a tömeget, hogy békességben oszlojon szét. Illin Péter azonban szembeállt a fegyveres erővel és állítólag olyan harciasan viselkedett, hogy a csendőrség fegyverét használta. Zaj őrsvezető szuronyával Illin Pétert megsebesítette. A többi csendőr aztán szintén szuronyt szegzett a népek, de Illin Péternek kívül senkit sem sebesítettek meg. A szegedi II. kerületi csendőrség részéről Molnár Károly csendőrhadnagy, a csendőrség hadbírója részéről pedig Tukács Sándor hadbírószázados utaztak ki a helyszínre, hogy minden kétséget kizárólag megállapítsák, vajjon Zaj őrsvezető mely ok miatt használta a fegyverét.

— **Merénylő szerelmes.** Bozókly János 21 éves gyárimunkás már régebbi idő óta udvarolt Özevgy Fekete Jánosné 17 éves leányának, Juliának. Az asszony egy ideig nyugodtan nézte a legény udvarlását, de amikor meg tudta, hogy a leányt azzal csábítja, hogy lépjen vele közös háztartásra, kiharancsolt a lakásából Bozóklyt. A legény ekkor naponta elisét a leány Visegrád-utca 115. számú lakásának az ablaka előtt s ott beszélt vele. Tegnap ezt észrevette az anya s beves kijelzésekkkel illette a legényt, majd megtiltotta a leányának, hogy szöbba álljon Bozóklyval. Bozóklyt ez oly dűbbe hozta, hogy átugrott Feketének ablakán, kést rántott elő és az öreg asszony hasát felmetsette. A szerencsétlen haldokolva vitték a Rókus-kórházba. Bozóklyt a rendőrség letartóztatta.

— **Elvetemült nő.** Friedlandban, mint Reichenbergből jelentik, körülbelül nyolcvan nőt, asszonyt és lányt vegyessen, tartóztatott le a rendőrség szülész-nőkkel folytatott bűnös üzelmek miatt. Egy Hausmanné nevű asszony följelentésére történt ez a tömeges letartóztatás. Kiderült, hogy Lange munkás közvetítésével az elfogott szövetkezet évek óta üzte visszaélését.

— **Folyóvízeinkről.** A földmívelésügyi minisztérium vizirajz osztályához érkezett jelentések szerint a Duna közepes vizállás mellett Passautól Pozsonyig apad, egyebütt emelkedik, Budapesten a vizállás ma 216 cm., tegnap óta 18 cm.-t áradt. A Tisza alacsony vizállású; M.-Szigettől Csapig apad, egyebütt emelkedőben van. A Dráva és Száva közepes, a többi folyók pedig alacsony vizállásúak.

— **Vasuti szerencsétlenség egy alagutban.** Londomból jelentik, hogy a manchester-jeedsi vonalon tegnap éjszaka nagy vasuti szerencsétlenség történt, amelynek több emberélet esett áldozatul. Leeds feől egy gyorsvonat jött. A vezető egy hosszabb alagut előtt egy rendezkedő lokomotívot pillantott meg, de már nem volt ideje a lékezésre s így nekiment a lokomotív, amely darabokra zúzódt. A gyorsvonat folytatta útját s berobogott az alagutba, de ott kiskilott és a kocsi egy része a szomszéd sínpárra került. Ebben a pillanatban berobogott az ellenkező irányból jövő gyorsvonat. Az összeütközés borzasztó volt. Több kocsi összeütközött s maga alá temette az utasokat. A halottak számát még nem tudják.

— **Szélműködés gyermekek.** A rendőrség ma két tizenötéveszt gyermekét tartóztatott le, akik ifju koruk dacára máris nagyobb szélműködéseket követtek el. Az egyik Révai Arnold fogtechnikus tanonc, aki gazdájától, dr. László Mór fogorvostól, aki Erzsébet-körut 1. szám alatt lakik, ezer müogtat lopott el. A fogakból kiszedte a platinát és pénzéte. — A másik gyerek már veszedelmesebb szélműködés. Farkas István a neve. Gimnáziumba járt, de megszőkűt és Beregszászról a fővárosba utazott. Itt beállított a Rémi-szállóba, ahol elhitette, hogy kadét. Így néhány napig hitelen lakott és evett a szállóban. Tegnap végre is gyanussá vált az ifju viselkedése és előállították a rendőrségre. Itt kiderült, hogy Farkast Sátoraljanhelyről lopás miatt tartózták. A lakásán egész csomó értékes könyvet találtak, amelyekről megállapították, hogy azokat a fiatal ember Horzka Árpád terézkerüti könyvkereskedéséből lopta. A két elzülött fínt a rendőrség átadta az ügyésszégnek.

— **Robbanás egy patrongyárban.** Magyar-Ováról jelentik, hogy az ottani patrongyárban tegnap délelőt robbanás történt, melynek két munkásleány lett az áldozata. Stréit Hermin 17 éves munkásleányt darabokra szakgatta a robbanás ereje, a másik, a 15 éves Hochleitner Mária halálosan megsebesítve került a kórházba, ahol nemsokára kiszendetett. Hogy a szerencsétlenség mit okozta, azt a megindított vizsgálat fogja kideríteni.

— **Egy iskolásna rejtélyes halála.** Charlottenburgban egy tizenkétéves iskolásna váratlan halála foglalkoztatta most a hatóságot. A gyermek, aki erős testalkatu volt, a mult esülörtökön hazajött az isko-

lából és rögtön ágyba feküdt. Szüei faggatására elmondta, hogy a füzetem volt rendben és azért a tanító kétszer rávágott a nádpálával és mert nem hallott le eléggé, a tanító a hátánál fogva lenyomta. Ekkor mindárt rosszul lett, hányt is. A tornaórán már nem vehetett részt, a tanító hazaküldte. Alig volt egy kis ideig ágyban, hamarosan meg is halt, még mielőtt az orvos megállapíthatta volna betegségét.

— **A Budapesti Egyetemi Gyorsíró-Egyesület** október 22-ikén tartotta első nagy-gyűlést. Dr. Fabry Henrik üdvözölte a megindult munkásságot, ezután Vikár Béla tett jelentést ama támogatásról, melyt az országgyűlési gyorsírók részéről helyezték kiállításba. Schor Ernő Kosza Bernát kereskedelmi gyorsírásáról tartott előadást, amelyhez hozzácsözlöttak Balint Antal szerkesztő, Vikár Béla, Forrai Soma és Tuschák Ignác. Réti Hugó humoros felolvasása a vérmerei Rákóczi-ünnepeket részvett gyorsírókról zárta be az ülést.

— **A levélhordó merénylője.** Tegnap délután Gödöllőn a csendőrök elloptak egy Nagy Sándor nevű embert, aki ott hamis gyűrkűvel csapta be a hiszékeny embereket. Ennek a szélműködésnek a személyleírása teljesen megegyezik a Boda István pénzeslevélhordó merénylőjéről adott személyleírással. Feltűnő az is, hogy Nagy Sándor erősen költekezik és hogy csak a merénylet esteje óta lakik Gödöllőn. Behozták a fővárosba, ahol a rendőrség szembebesíteni fogja Boddával és azzal a vaskereskedősséggel, aki eladta a fejszét a merénylőnek.

— **Veres Sándor daltársulata** holnap, szombaton este kezdi meg működését a Kerepesi-ut 82-ik szám alatt lévő Sport-mulatóban. Veres Sándort és daltársulatát felesleges a közönség figyelmébe ajánlani; ismeri őt és művészetét mindenki, aki kedveli az igazi magyar nótát. Az előadások jellege szigoruan családias jellegű s az előkelő közönség részére van a műsor összeállítva. Kuruc-nóták, Rákóczi-nóták és Dankó Pista gyönyörű dalából van összeállítva a műsor, amely Gerő József rendezői talentumát dicséri.

(x) Stomatín a legjobb száj- és fogápoló szer.

(x) Kávó- és teakülönlegességek Fratelli Deisinger cégnél kaphatók. Budapest, Királyi bérpalota. Vidékre közvetlen Fiuméből is szállítunk.

Uj magyarság.

Lehr Albert, a helyes magyar nyelvérzék egyedüli és kizárólagos tulajdonosa, a Budapesti Szemle legutóbbi számában kemény szemrehányást tesz a magyar nyelvészeknek és írónak, amért nem ismerik és nem használják a nép beszédben szétiben urakodó si és tány-tányi képzőket. Annak bizonyítására, hogy milyen nagy a divatuk, száznál idezi a példát, úgy hogy az alább közül, ritkított betűkkel szedett szavak mind a Budapesti Szemle példatárában találhatók meg. Ime: Pincelikási = Pincelikukban lakó. Ispítási = Beteges ember. Borjusi = borjukat gondozó. Szalonosi = ki szereti a szalonát stb. Azután: A dohánylevel megvágatnyi száraz. A virág már elhulltatnyi. Iszik kóstoltatnyi. A ló lemostányi száraz. Valakinek ereje alig ballagtányi s összedarab hazultányi, a kedve hoptányi, fogai kihulltatnyiak stb. De hogy hol és kik használják ezeket a képzőket, az feleslegesnek tartja Lehr ur megemlíteni. Ez a maga nemében pártatlan tudományos eljárás bátorította fel Gerencsér Floridort magánnyelvést, hogy a következőképpen rohanja meg a Budapesti Szemle szerkesztőjét.

Gerencsér (sugárzó arccal toppan be a szerkesztőségbe): Stét kívántányi! Embertényi ember: tudósi lettemtényi!...

Szerkesztő: Mi ba'a?
Gerencsér: Maga talán süketényi? Ebdátányi!
Hisz beszédem jól halltányi!
Szerkesztő: Fene bányi! Mit akar?
Gerencsér: Verset hoztam kinyomtatányi! Hamar ide hallgattányi:

Csöptényi lány tüzetényi,
Kedve mindég neveltényi,
Gondolata becsaptányi,
Az én szívem szakadtányi!

Szerkesztő: No ez aztán disznótányi!
Gerencsér: Pulykási!
Szerkesztő: Marhási!
Gerencsér: No láss!
Szerkesztő: Mondja csak, dobták már magát ki este nyolc órakor valahonnan?
Gerencsér (jelkesen): Oh jó! Nincs olyan nap elmúltányi! Tegnap is...

Szerkesztő: Honnan?
Gerencsér: Lehr tudósítól...
Szerkesztő: S miért?
Gerencsér: Mert azt voltam kívántányi hogy híre-nyve terjedtényi, mint a si és tány-tányi...
Szerkesztő: Pistányi! Ezt az embert kidobtatányi!
Gerencsér (az előszóba): Rongytányi! Ki a tudóst nem értényi! Résztényi részvétel fogadtányi! A fogaid kihulltatányi, legyen arcod viaszatányi... (mindég messzibbről) Undoktatányi!... (még messzibbről) Pölyhötényi, szörzötényi... (egyzesen messzről)... tány... (sokkal messzibbről) tény... (elhalál)... ny... (sójatva)...
ra.

Az orr.

Dr. Gersuny bécsi orvosprofesszor újabb időben formássá operálja a legcsunább orrot.

Hála a bölcs, nagy professornak, Boldog lesz korszaka az orrnak!
Boldog, mivel már nem leszen Egy görbe sem.

A görbeség, az szörnyű baj volt;
Sok embernek fején a vaj volt
S e vaj a faj volt: bús, komor;
S az arcon orr.

De most már vége lesz e rossznak,
Cseppet a végből elorzoznak;
Es egy dolognál sem baj ó,
Ha vége jó.

S ki mindig egyre rosszat forral
Csak ó marad majd hosszú orral
S a bosszuság tüzeben ég el
A szép Lueger.

De hát hiába orrol ó majd,
Többé a konyhájára nem haj;
Hogy orra szép, mert nem leszen
Egy görbe sem.

S ha minden orr fitos lesz egyszer,
Fitosan kelsz, fitosan íkszel,
S mindenhol látod szertesztél
A sok pisztét.

Akkor, e boldog korszakon,
Fölt nem lesz semmi orr-szakon,
S falóban szürke leszen a
Orr faj theoría.

xl

FŐVÁROS

(*) **Budapest jubileuma.** A városbázan nagy volt ma a restelkedés a miatt, hogy meglepődtek a főváros mai jubileumáról. A polgármester is csak az újságokból tudta meg, hogy ma van kétszázadik évfordulója annak a napnak, amelyen I. Lipót király Pestet és Budát szabad királyi városokká emelte. A polgármester magához kérte Toldy László főlevéltárost s arról tárgyaltak, hogy legalább díszkönyvűlést tartsanak a nevezetes nap emlékére.

(*) **Óbuda szabályozása.** Óbuda bel-és kültelekeinek a részletes szabályozó-terve már négy év óta iratváltás tárgya a székesfőváros hatósága és a közmunkák tanácsa között. Most már csak egy függő kérdés van közöttük: az aranyhegyi árok miként történő szabályozása, amelyet a közmunkák tanácsa az esztergomi vasut vonalán belül, a város pedig kívül akar vezetni. A mérnöki hivatal most azt javasolja, hogy ezt a kérdést hagyják függőben s a terv többi részét véglegesen állapítsák meg. A mérnöki hivatal ezt a külön tervet be is mutatta a tanácsnak, azzal a kívánsággal, hogy azt a közmunkák tanácsa is lássa el hitelesítő záradékkal. Így a magánérdekek is megóvhatók, mert a tulajdonosok nem lesznek kitéve a netaláni szabályozó vonalak bizonytalan megállapításának.

Ebben az ügyben egyebként a III. kerület országgyűlési képviselője, Vészi József, már két hónapjal ezelőt interpellációt jelentett be a képviselőházban, aminek a megtételét az obstrukció akadályozta meg. A kerület képviselője felszólítást kívánt intézni a belügyminiszterhez, hogy kötelezze a fővárost az aranyhegyi árok mielőbbi rendezésére. Mivel az árok magas vizállás idején nagy károkat okozhat, a jövő jégzajlásig okvetetlenül el kell intézni a szabályozását. Vészi József a földmívelésügyi miniszternek külön is figyelmébe ajánlotta az ügyet. A miniszter megígérte, hogy amennyiben a főváros az ügyben nem intézkedik, a kormány el fogja végeztetni a szükséges munkákat.

(*) **A munkások biztosítása.** A székesfőváros háztartásánál alkalmazott munkások betegség esetén való biztosítása ügyében két ajánlat érkezett be: az egyik a Kerületi Betegsegélyző Pénztárról, amely 14.400 korona meghatározott összeget kér a fővárostól; a munkások részéről pedig 2/3 százalékos hozzájárulást; mindez kerekaszámban 55.000 koronára rug; a másik ajánlatot az Általános Munkás Betegsegélyző Pénztár tette, amely 16.153 koronát kér a fővárostól és 2 százalékos munkások hozzájárulását; ez kerekaszámban 44.000 korona. Az ügyosztály ennek az utóbbi ajánlatnak az elfogadását ajánlja, mert — noha a fővárosi el 1600 koronával többet fog fizetni — ámde a munkások hozzájárulása tetemesen kisebb lesz s így a humanitárius szempont és mellett van. A bizottság az ügyosztály javaslatát elfogadta.

(*) **A kőbányai szőlőtelep.** A főváros tudvalevőleg elhatározta, hogy a kőbányai szőlőtelepet, amelynek házi kezelése tetemes költséggel jár, más uton értékesíti. A pénzügyi bizottság szűkebb bizottságot küldött ki a kérdés tanulmányozására s javaslattal véget. A szűkebb bizottság elkészült jelentésével, a telepnek hosszabb időre való bérbeadását ajánlja. Ma kellett volna tárgyalnia a pénzügyi bizottságnak a jelentést. Az elnök *Vassilievics* tanácsos azonban bejelentete, hogy a *polgármester* ebben az ügyben *értekezésképpen* *Daranyi Ignác* földmivelésügyi miniszterrel és fölvetette a kérdést, hogy addig, amíg ennek a tárgyalásnak az eredményt tudomásul vehetik, nem lenne-e célszerű dolog, ha az ügyet leveleünk a napirendről. Ehez a bizottság, *Herzog Péter* és *Feleki Béla* hozzászólása után, hozzájárult.

(*) **A kőrházi szállítások.** Ma délelőtre volt kitűzve a kőrházi szállítások dolgában kiírt árlejtés eredményének a kibírhatósága. Minthogy azonban a számvényesség csak tegnap készült el a számadásokkal, a bizottság azt határozta, hogy a jövő szerdán délelőtt 11 órakor ülést tart, hogy addig ideje legyen a számadások át tanulmányozására. Az eredményt ugyanaznap déli 12 órakor fogják kihirdetni.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Nemzeti Színház.** A *Nők barátja* ma érte meg ötvenedik előadását a nemzeti színpadon. *Dumas Sándor* darabjai közül kevés nyerte meg a magyar közönség tetszését annyira, mint ez a végtelenül ötletes, élmény, remek dialogokban gazdag vígjáték, ahol a francia szellem minden előkelő tulajdonsága finoman oszított drágakő gyantán oszlik. A darab sikerében nagy része van az előadásnak is, mely a szerző tónusát kitűnően eltalálja. Valamennyi szereplő magasabb ambícióval szolgálja Dumast ebben a gondosan kidolgozott, művészi művora törekvő összjátékban. Legnagyobb dícséret a főszereplőt, *Nádayt* illeti, aki ma ötvenedszer játszott a *Ryons* grófot és könnyed, elegáns, kedves játékaival éppen úgy gyönyörködtette a közönséget, mint az eddigi előadásokon. *Simrose* grófné *Márkus Emiliának* egyik legérdekesebb, legfinomabb alakítása. *Császár Timrose* grófia méltó partnere *Márkus Emília* grófnéjának. *Vizvári, Dezső, Gyenes, Saacsuayné, Horváth, Paulay* Erzsike szintén érdemes részesek a sikernek és nagy előnyre válik az előadásnak, hogy *Hackendorf* kiasszonyt *T. Dely* Emma játssza, lényeg intelligenciával, a társalgás igazi művészetével.

** **Ujházi közönsége.** *Ujházi Ede*, a *Nemzeti Színház* nagy művésze a következő sorok közzétételére kéri fel becsületét:

Az örömdön felül, amelyet nekem a Nemzeti Színház örökös tagjává történt kinevezésem művészi munkám jutalma gyanánt hozott, jóleső és felelős ajándéknak, a közönség legszelebb köréből valóssággal elhalmozott szerető üdvözlésekkel. Napoként százszámra érkeztek hozzám e kedves és jószágos vendégek. És lehetetlen őket külön-külön megköszönnöm. De amit egytörme éreztük a hálám, azoképpen egyszerre és egyetemben köszönöm is meg valamennyit megindult szívvel.

Ujházi Ede.

** **A Népszínházról.** Egy napi szünet után, amelyen *Kury Klára* a *Casanova* fő női szerepét játszotta, holnap, szombaton ismét folytatódik *Dokor József* operettjének, a *Huszárkisasszony*nak előadása, amelynek címszerepe a Népszínház ünnepeit divánjának egyik legkiválóbb alakítása. — A jövő hétfőn *Biala Lujza*, a Nemzeti Színház örökös tagja fog vendégképp fellépni a *Szókimondó asszony* címszerepét fogja eljátszani. Ez a darab hosszú idő óta nem volt már a Népszínház műsorán, amelynek mindig egyik vonzó ereje volt. A nápolyi királyné szerepét ez alkalommal *P. Lukács Juliska*, Napóleont pedig *Szirmai Imre* játssza. E vendégfellépésre már ma válthatók jegyek. A *Vándorlegény* a jövő héten, pénteken kerül színre. A szereposztása a következő:

Fülp herceg — Hegyi Aranka, Ceuli kapitány — Komlósi Emma, A hercegnő — Rédey Szidi, Libuska — Krecsányi Sarolta, Oleander — Láng Etel, Staudinger — Kovács Mihály, Csepő — Kiss Mihály, Apró — Ujvári Károly, Nikkel — Solyomosi Elek, Bonifác — Pázmán Ferenc.

** **Műsorváltás a Vígyszínházban.** A *Vígyszínház* műsora megváltozott akképpen, hogy holnap, szombaton a *Bóhóc* helyett a *Dr. Nebántörvényszék* kerül színre. Ez a jótíz bohózat kerül színre vasárnap délután és este is, úgy, mint a múlt vasárnap, amikor mindkét előadásra az összes jegyek elkeltek. A műsor megváltoztatásának az az oka, hogy a *Bóhóc* előadásai arról győzték meg az igazgatóságot, hogy az angol bohózat a művészszerűség és a rendezőség minden igyekezte dacára sem bírta megnyerni közönségünk tetszését.

** **Magyar Színház.** A *Magyar Színházban* este-ről-estére változtatás sikerrel és fokozódó érdeklődés mellett kerül színre *Strauss József* operettje, a *Tavas*.

Bécsben legutóbb, a 150-ik előadás alkalmával nagy ünnepséget rendeztek *Strauss József* emlékeztére; ő volt ugyanis a Strauss-család egyedüli tagja, aki a színpadon életében nem szerepelt. s évtizedekkel halála után jutottak csak összegyűjtött melódái a legnagyobb operet-sikerek egyikékre. A *Tavas* vasárnap tízedszer kerül színre, s azontul is teljesen befűli a színház műsorát. *Vasárnap délután* 118-adik előadásra lesz a *Drótostónak*. — A *Magyar Színház* újra műsorába illeszti multévi szezonjának legsikeresebb darabját, a *Grant kapitány gyermekeit*. A pompás látványos színműből már folynak a próbák.

** **A molnár és gyermeke.** A *Városligeti Nyári Színházban* vasárnap délután és este *Raupach* drámája, *A molnár és gyermeke* kerül színre. Az előadásokat főlények mellett tartják meg.

** **Alsó-ausztriai irodalmi alapítvány.** Bécsből táviratozzák: Az alsó-ausztriai tartománygyűlés elfogadott egy törvényjavaslatot, mely egy irodalmi alapítvány engedélyezésére ad helyet. Ez alapítvány évi 200 korona kamatait az országban írt és annak területén játszó irodalmi értékű drámák mű szerzője kapja.

** **Budai Zenekör.** A *Budai Zenekör* október 26-án hangversenyt rendez a polgári leányiskola tornatermében (I. kerület, Koronáér-utca 3.) A hangverseny esti nyolcadéltől órák kezdődik és közreműködnek benne *Eisvogel* Ferenc karnagy és *Cervy* Anna operatőrkezesné is.

** **Tárogató-tanfolyam.** *Krausz* Gusztáv zene-tanár elismert kiválóságú zeneiskolájában november 1-től kezdve tárogató-tanfolyam nyílik meg, amelyet *Vogl* Ferenc, a Vígyszínház tárogatóművésze fog vezetni. A tanítás a délutáni órákban 3—5-ig lesz. Jelenkezni már most is lehet az iskola régi helyiségében IX. Soroksári-utca 31., (közel a Kálvin-térhez) vagy november 1-től kezdve az új helyiségben: Várház-körút 12. szám.

** **Az Uránia-Színház a vidéken.** Az *Uránia-Színház* háromhavi szünetelés után újra megkezdte működését a vidéken. Az előadások rendezésével a színház *Németh Péter* a *Quarnero* vezeti és *Berlini* előző című darabok szerzőjét bízza meg. Az *Uránia* műsorán *Kapovarov* azután *Csurgon* és *Nagykanizsán* mutatja be a műsorának kedvelt darabjait: *Egyiptomot*, a *Fehér ért*, *Quarnero*t és *Hock János Megváltását*.

MŰVÉSZET

□ **A Margittay-kiállítás visszamaradt műveiből**, amelyeket a kiállítás tartama alatt el nem adtak, a *Könyves Kálmán* műintézet Nagymező-utcai helyiségében mátlól fogva rövid ideig tartó kiállítást rendez és a műtárgyakat igen kedvező árak mellett bocsátja áruba.

□ **A Nemzeti Szalon** ez ideig első vidéki kiállítása vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg *Temesváro*t. A megnyitó beszédet *Molnár* főispán mondja. A megnyitásra a Szalon részéről leutazik még *Ernst Lajos* igazgató is.

□ **A Eisenhut-kiállítás bezárása.** *Eisenhut* Ferenc és *Ipoly* Sándor elhunyt festőművészeknek hagyatékából rendezett kiállításokat tegnap zárták be a *Városligeti* Műcsarnokban. Mindkét kiállítás erkölcsi-leg és anyagilag igen jól sikerült.

SPORT

* **Atlétikai záróverseny.** A *Magyar Atlétikai Klub* vasárnapi záró atlétikai versenyére szép számmal érkeztek a nevezésék, bár a hirtelen beálló hideg váratlanul néptelenül tette az atlétikai tréning-helyeket. A versenyen több rekordjavítás várható, így a háromszarásban, ahol *Mező* és *Dános* vetélkednek egymással, ameleit a 220 yardos síkfutás, amelyet rendszerint handikapuak irnak ki, egyuttal seratch-verseny lesz. Nagy számmal jelentek meg a 100 yardos síkfutó-handicapra. A többi tereplányverseny is több sporterőt egyesít. A verseny vasárnap délután három órakor kezdődik a margitszigeti sporttelepen. Belépőül tréningjegy szolgál.

* **Labdarúgás.** A *Budapesti Torna-Klub* október 26-án, vasárnap a *Magyar Testgyakorlók Köre*nek csapatával a következők összeállításában fog játszani: I. csapat, délután három órák: *Rósa, Buda, Szabák, Luents, Schaschek, Helmich, Blazsek, Sikos, Pakay, Bíró, Hajós*. II. csapat, délelőtt tizedelt órák: *Izso, Stobbe, Nyilassy, Rapos, Kisfaludy, Dybas, Riedl, Udvardy, Ujváry, Blazsek II., Speidl*.

* **Bécsi lövészenyek.** A sportív utolsó jelentősebb handicapa, a *Nagy bucsu-handicap* lesz a holnapi freudenau versenyek legkimagaslóbb száma. Az utolsó napok meglepetéseiből kiindulva, valószínűleg ez a futam is irreális eredménnyel fog végződni. Jelöltjeink:

- I. *Dréher-ist.* — *Majláty*.
- II. *Szászország* — *La Plala*.
- III. *Dréher-ist.* — *Ballada*.
- IV. *Herzog-ist.* — *Semmi*.
- V. *Camperdown* — *Aachen*.
- VI. *Fertő* — *Portos*.
- VII. *Rósa Lútt* — *Bonbon*.

Nyílttér.

100,000 kor. nyerhető
1 drb 3°/o-os Magyar Jeltálog-igényvnyel.
huzás már e hó 24-én. Ára K. 4.50.
Mercurbank — BUDAPEST, —
IV., Váci-utca 37.

Ovja az egészségét!
Ezerrel több kiváló orvos ajánlja!

Aranyérem kivánatra mindenható díjmentesen küldetik. Vidékre 25 vagy 50 áruvegység leadású; a fuvardíjat oda és az áruvegekért vissza szűti a SZT. LUKÁCSFÜRDŐ KUTVÁLLALAT BUDÁN.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A király keresztfia.** A bécsi esküdtbírórság ma szenzációs pör tárgyalását kezdte meg. A vádlott, aki a bírál előtt áll, báró *Lerchenfeld-Aham* Ferenc József, keresztfia *Ferenc József* királynak. Bajorország egyik leghatalmasabb és leggazdagabb főúri családjából származik s most többszörös család miatt áll a bíróság előtt. Száz-ezreket vert el s végül udvari öszekötöttesei hangzatosával óvadékos alkalmazottakat szerződtetett, a kauciótat úri kedvteléseire költötte, mikor aztán már mindenből kikopott, egy szegény asszonytól csalta ki megtakarított pénzcsékéjét. A király keresztfiának szörnyű züllöttsége megdöbbentő módon bizonyosodott be már a mai tárgyaláson. De minden szélhámosága mellett is valóban bizonyult, hogy udvari körökkel élénk összeköttetésben állott. Ott lakott *Lajos Viktor* főherceg palotájában két esztendőig és komoly tárgyalásokat folytatott aztán a főherceggel avégből, hogy megfelelő végkielégítésért elhagyja a palotát. *Mária Terézia* és *Valéria* főhercegnő szintén szerepeltek báró *Lerchenfeld* ügyeinek rendezésénél közvetítőkép-pen és volt szava a dologban *Valéria* főhercegnő gyóntatójátjának, *Abel* páternek is. A közönséges deliktumok, amiket a király keresztfia nagy vakmerőséggel követett el, ilyenformán kimagaslának az esküdtbírórság rendes anyagából, annál is inkább, mivel a bíróság az úgy sok minden részletére — éppen az udvarra való tekintettel — ki sem terjeszkedhetik.

A vádlott vallomásaiban elmondta, hogy öt esztendőig *Budapestben*, tíz évig *Pozsonyban* tartózkodott és ezután ment Bécsbe. Az édesatyja egy porosz katonai intézetbe íratta be, de *Lajos Viktor* főherceg rábeszélésére egy bécsi katonaiskolába juttatott neki helyet ő felsége.

— Az édesatyám azt akarta, — vallotta báró *Lerchenfeld*, — hogy a katonai iskolában lakjam, de *Lajos Viktor főherceg* ezt nem engedte meg, azt kívánta, hogy a palotájában lakjam. Két évig a főherceg palotájában laktam, közben négy hónapig voltam bevonulva a katonaságnál, de betegségem miatt elbocsátottak a védőküldetlekből.

— Később — kérdezte az elnök — kapott segítséget a főhercegtől?

— Irtam a főhercegnek, hogy borzasztó helyzetben vagyok, s küldött 25 forintot.

Az elnök erre felolvastatja a főudvarmesterei hivatal átiratát. E szerint báró *Lerchenfeld-Aham* két esztendőig havonként 25 forintot kapott a főherceg magánpénztárából; ezt a havi járandóságot aztán méltatlan viselkedése miatt beszüntette a főherceg. Később a báró feleségének kérésére a főherceg még 50 forintot utaltványozott neki, miután kinyilatkozta, hogy többé nem zaklatja a főherceget.

A főudvarmesterei hivatal ez átirata nem számol azonban be minden pénzübeli segítségről. Mert a báró, mint egy megcsalt hírelőzője vallja, felmutatta egy 600 forintos pénzeslevél borítékát, amelyen a főherceg titkárságának a pecsétje volt.

— A főherceg, — ugymond a báró, — kérdést tétetett nálam, hogy mennyiért távozom végleg Svábjába. En tizezer forintot kértem, ezt azonban ő felsége sokallta.

A becsapott szegény emberek pénzével, a báró védekezése szerint, a felesége szűköt meg. Ennek a vallomásnak a tarthatatlansága azonban nyomban kiderült. A védő erre azt kívánta bizonyítani, hogy a báró ügyeit el akarta intézni.

— Bemutatom, — mondta a védő, — *Mária Terézia* főhercegnő levélét, amelyben értesít, hogy a kegyelmi kérvénnyel nem tud eredményt elérni, de *Valéria* főhercegnőhöz fordult, aki szintén közbenjár a királynál a vádolt érdekében. Hivatkozom továbbá *Valéria* főhercegnő gyónatövétyének, *Abel* páternek a leveleire, amelyek azt tanúsítják, hogy történetek lépések a vádolt adósságainak rendezése dolgában a királynál, aki azonban a vizsgálat rendjébe nem akart beavatkozni.

A levelek felolvasása dolgában a bíróság később fog dönteni.

§§ **Irodalmi pör.** *Kiss József*, a *Hét* szerkesztője a múlt év március 16-én a Petőfi-társaságban felolvasta *Trombitás* című balladáját, melyet a Telefon Hirmondó egyik munkatársa nyomban leirt s ugyanaznap a beszélő újság előzetesének fel is olvasta. *Kiss József* ezért ügyvédje, dr. *Farkasházi Fischer* Zsigmond utján kártérítési és megőrlő eljárás indította a Telefon Hirmondó ellen, irodalmi művének jogtalan terjesztése miatt s kétezer korona kártérítést követelt mert — szerinte — a ballada értékét és keresettségét erősen csökkentette az a körülmény, hogy a Telefon Hirmondó utján ismerőre vált, mielőtt még valahol megjelent volna. A budapesti törvényszék *Kiss Józsefet* keresetével elutasította. A budapesti királyi ítélőtábla azonban ma *Lallosevits* János bíró előadásán alapján az elsőbíróság ítéletét megváltoztatta s a szerzői jog bitórlását megállapította. A kártérítési összeg iránti igény külön kereset tárgya lesz.

§§ **A sajtó paraszta!** Két évvel ezelőtt. január elsőjén *Steingieszer* Dezső ügynök főkeresete a budapesti honvéderület takarmányszállító vállalkozóját, *Oesterreicher* Mártont s elődát nek, hogy ellene az *Alkotmány* című néppárti újságban szégyenletes támadás készül. Egyúttal fűyeimeltette, hogy egy kis pénzzel meg lehetne akadályozni a támadó cikk megjelenését. A vállalkozó rögtön tisztában volt az ügynök szándékával, aki nagyobb hatás kedvéért megmutatta a támadó cikk kéziratát is. *Oesterreicher* hogy a zsarolókat keletébe csalja, másnapra rendelte magához az ügynököt a cikkíróval, *Kun Artur* utazóval együtt. A két zsaroló másnap meg is jelent a vállalkozó lakásán és ez or ior notot kértek tőle hallgatásuk fejében. Ekkor váratlanul előléptek a detektívek s a két delikvent letartóztatták. A törvényszék mindkét vádolt tagadásával szemben büntőnek mondta *Steingieszer* Dezsőt és *Kun Arturt* s őket egyenként egyhónapi fogságra ítélte. A tábla az ítéletet helybenhagyta s a királyi Kuria ma *Nagy Sándor* előadásában *Steingieszer* semmisségi panaszát elutasította.

§§ **Makkay Zsigmond paraszta.** A múlt év októberében *Makkay Zsigmond* országgyűlési képviselőt 160 korona erejéig meg akarta zsarolni lakótársa és földije, *Konkoly Győző* elmeogyógyintézetű betegápoló. *Makkay* és lakótársa igen vigan töltötték az időt. Együtt jártak kosmáznai, mulatni. *Konkoly*, aki akkor foglalkozás nélkül volt, folyamodott fűhöz-fához, hogy álláshoz jusson. Egyik ilyen folyamodványára a posta-igazgatóságtól érkezett elutasító választ tartalmazó levelet *Konkoly* távollétében *Makkay Zsigmond* bontotta föl. Ezt a levéltitokmegsértést akarta aztán *Konkoly* *Makkay* ellen fegyverrel használni azon célból, hogy ezt 160 korona erejéig megzsarolja. Leveletet írt a képviselőnek, melyekben ezt azzal fenyegette meg, ha meg nem fizeti a 160 koronát, fucs lesz a képviselőségnek, azonkívül pedig még tömlőbe is jut. *Makkay* ezek a levelek nagyon megzsejtették s sorra kereste fel képviselőtársait, akik ügyvédek is egy személyben, hogy tanácsot kérjen tőlük. Így aztán *Pap Zoltán* képviselőtársa büntetőfeljelentést tett *Konkoly Győző* ellen zsarolás miatt. A panasz folytán *Konkolyt* vád alá is helyezték.

Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőtörvényszéken *Oláh* bíró elnöklelte alatt ítélkező tanács. A tárgyaláson *Makkay Zsigmond* jogi képviselőjével, *Pap Zoltán* ügyvéddel jelent meg. A vádat dr. *Polányi* kir. ügyész képviselte, védő dr. *Sgalitzer* Gyula volt.

A vádolt tagadta hogy meg akarta volna zsarolni *Makkayt*. Tőle pénz nem kért, de azt akarta, hogy levele ítéletének felbontásáért *Makkay* kérjen tőle bocsánatot. *Makkay* viszont így adta elő az esetet:

— Hát instállom, mikor képviselővé választottak, nagyon sok levelet kaptam. Ezek között egy rokon is írt nekem, ugy hívják, hogy *Makkay Zsuzsánna*. Én sohasem ismerem, de azért elhatároztam, hogy felkeresem. Elmentem az *Adria-szálló*ba, de ott nem találtam. Végre ráakadtam, de nem volt rokonom. Hanem azért ott maradtam kovártyélyban *Konkoly Győző*vel együtt, s közösen fizettük a lakást *Konkoly* akkor hivatal után szalagált, s meg is ígértém én is neki, hogy majd támogatni fogom a polgármester úrnál, *Rudnay* úrnál. Egyszer aztán kapott levelet. Nem lévén otthon, én felbontottam azt. Az volt a levélben, hogy nem kapta meg az állást, amelyet kért. Én azt tudatni akartam vele mert ő akkor már ott volt *Budán* állásban a kórházban. De akkor kaptam tőle egy levelet, melyben megengedtem, hogy fucsos lesz a képviselőségnek, s tömlőbe juttat, azért a

levélfelbontásért, ha nem fizetek neki 160 koronát. Nagyon megijedtem hogy tömlőbe jutok, s kérdeztem *Visontait* is, aki ügyvéd, mit csináljak? Azt mondta, ne féljek. Jött újabb levél. Már hogyné ítélt volna, hogy a tömlőbe juttat, ezért elmentem *Pap Zoltán* képviselőtársamhoz, aki ügyvéd, s ő megcsinálta a feljelentést.

A perbeszédnek után a bíróság zsarolás vétségéért 50 korona pénzbüntetésre ítélte *Konkoly Győzőt*. Az ítélet ellen az összes felek felebbezték.

§§ **A megrálgalmazott pártvezér.** *Bokányi* Dezső panaszt emelt *Balliere* Sándor hirlapíró ellen, mert az ez év április havában báró *Kaas Ivor* és még két néppárti képviselő előtt azt állította előle, hogy ő a rendőrség fizetelt besugója s hogy *Rudnay* főkapitány kezében látta *Bokányi* 150 forintór kiállított havi-fizetési nyugtáját. Ma volt e rálgalmazási ügyben a folytatólagos tárgyalás *Farkas Gyula* járásbíró előtt. Mivel azonban a beidézet néppárti képviselő-tanuk *Simonyi Semadán* Sándor, gróf *Zichy Aladar*, *Ernszt Sándor*, *Jankovich Béla* és báró *Kaas Ivor* nem tudtak az ügyben semmi határozottat valani, a bíró *Bokányi* Dezső kérésére újabb képviselő tanuk beidézése céljából a mai tárgyalást elhalasztotta.

§§ **A szülői rendőrellenőr.** A büntetőtörvényszéken ma folytatták a tárgyalást abban a rálgalmazási pörben, melyet *Pap Aurél* rendőrellenőr indított tíz Erzsébet királyné-utí polgár ellen. A pörbeszédében volt a sor s *Gaál* királyi ügyész, noha a tanuk vallomása szinte lesújtó volt a panaszosra, a vádottak elítélését kérte. A védő után *Péntek* Ferenc református lelkész emelt szót s élénk képet festett azokról a zaklatásokról, melyekben neki is s a többi vádoltaknak is része volt. Minthogy, ugymond, a tanuk vallomásából kiderült, hogy a rendőrellenőr csakugyan érdemtelen arra az állásra, melyet visel, kéri a fölmentését. A törvényszék a hatóság előtt való rálgalmazásban vétkesnek találta a vádottakat s *Berkovicsot*, *Siernt*, *Péntek* Ferencet és *Bíró* egyenként negyven a többieket egyenként tíz korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet indoklásában szerint a vádottak az inkriminált panaszbeadványban foglalt állításoknak csak egy részét igazolták be és pedig azt, amit *Pap Aurél* fölöttes hatósága is kitüntetett minőségűvenyi táblázatában, hogy *Pap Aurél* litas természetű, durva modoru ember. Az ítéletben a kir. ügyész megnyugodott. A vádottak semmisségi panaszát jelentettek be.

§§ **Fölmentett gyilkosok.** *Máramaros-Sziget*ről írják: Ot áilo napie, e hónap 15-étől 20-áig tárgyalta az idevaló esküdőbíróóság; az év tavaszán meggyilkolt visó-orosi fölbitörtökös. *Polldát* *Artur* gyilkosainak büntnyét. *Pap Dániel*, *Lodnár* *István* és *Bednár* *Mihály* visó-orosi földművelők voltak a gyilkosok. kik a gyilkosság elkövetése után azonnal jelentkeztek a máramaros-szigeti törvényszék vizsgálóbírája előtt és töredelmes vallomást tettek.

— Meg kellett ölnünk az uzorszt, nehogy elpusztítsa a falut, mint ahogy minket elpusztított, — mondta *Pap Dániel* a fővádlott.

Hónapok óta a vizsgálati fogságban a vádottak egyebet sem tettek, csak imádkoztak. A tárgyaláson semmi megbánást nem tanusítottak, sőt a tárgyalást vezető törvényszéki bíró kérdésére, hogy a fővádlott bánja-e tettét, azt felelte:

— Nem bánom, újra elkövetném, annak meg meg kellett történni a közjóért.

A tárgyaláson, amelyen *Szedlák* *István* királyi törvényszéki bíró elnökölt és dr. *Beniczik* *János* és *Bényey* *Gyula* voltak a bírák, rendkívül nagy közönség gyűlt össze. A vádhatóságot *Jákó* *S.* ügyész képviselte, a fővádlott védője *Szegegy* *Gyula* ügyvéd kamarai elnök volt. A másik két vádottat dr. *Kökényesy* és dr. *Mór* *Aurél* képviselte. Az esküdtek közül hétnél több, hosszas tanácskozás után a három gyilkossal vádolta kimondata a nem bűnös s a törvényszék e verdikt alapján felmentette s azonnal szabadlábra helyezte a vádottakat.

TÁVIRATOK

Berlin, október 23. A villamos gyorsmeneteket tanulmányozó társaság villamos *Siemens*-kocsija ma helyenként 207 kilométeres órai gyorsaságot ért el.

Páris, október 23. A tengerészeti miniszter a *Lebudy*-féle expedició *Prasquita*-hajójára vonatkozó aktákat a/ada az igazságügyminiszternek, aki a büntetőtörvény 85. §-a alapján elrendelte a büntetővizsgálatot.

Az olasz kormányválság.

Róma, október 23. A király ma délután *Saracott*, *Biancherit* és *Giollittit* fogadta kihallgatáson. Általában azt hiszik, hogy a király *Giollittit* fogja megbízni a kabinetalakítással.

Róma, október 23. Mint a lapok jelentik, a király *Giollittit* bizta meg az új kormány megalakításával. *Giolliti* híri szerint kijelentette, hogy mindenkor rendelkezésére áll a királynak, de két-három napi gondolkodási időt kért, hogy a megbízás elfogadásáról végleg nyilatkozhasson. *Giollittinak* szives társalóvála volt *Zanardellivel*. A lapok nagyon dicsérelőleg nyilatkoznak arról, hogy a király, tekintettel *Zanardelli* egészségi állapotára, személyesen ment a konzultúra, hogy vele értekezzen. A király este *San Rosoró*ba megy, ahol hol-

nap házasságának hetedik évfordulóját ünnepli. Több miniszterjelöltet hoztak kombinációba, de ezek a találgatások koraiak.

A forrongó Balkán.

Konstantinápoly, október 23. Oroszország és Ausztria-Magyarország nagykövetei a portának átnyújtott jegyzékben a következő pontokba foglalták követeléseiket:

A macedóniai főfelügyelő mellé Oroszország és Ausztria-Magyarország megbízottat nevez ki. A nagybatalmak katonai szakértőket küldenek ki a nagyobb csapattekhez. Az eurpai hatalmak vegyes előnázó-bizottságot neveznek ki s követelik a templomok és lerombolt falvak felépítését, a menekült bolgárok visszahonosítását és e követelések teljesítésére záros határidőt tűznek ki.

A jeruzsálemi kolera.

Jeruzsálem, október 22. A koleraiban megbetegedett személyek szigorú elszigetelésével, ugy látszik, sikerülni fog a betegség tovatérjedésének meggátolása. A halálesetek összes száma nyolc. Miután a várost most már ragálymentesnek tartják, a katonai segédletet visszavonták.

Köszgazdasági táviratok.

Bécs, október 23. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladatott buza: tisztavidéki 8.30—8.70, marosi 8.25—8.50, bánáti 7.80—8.30 K. *Ros*: 165 felvidéki 6.75—6.90, pestmegegyi 6.65—6.85 K. *Tengeri* 6.50—6.70 K. *Zab* 5.75—6.25, válogatott 6.75 K.

New-York, október 23. (Terményszámla.) (Zárlat.) *Gyapot*: *New-Yorkban* helyben 10.— (10.—). Októberre 13.78 (13.80). Januárra 9.82 (9.84). *New-Oriensban* helyben 10.75 (10.75). — *Petroleum*: *Stand white New-Yorkban* 9.20 (9.10). *Stand white Philadelphianban* 9.15 (9.05). *Raffined in Cases* 11.90 (11.80). *Credit Balances at Oil City* 1.61 (1.61). — *Zsir*: *Western steam* 7.— (7.—). *Rohe* és *Brothers* 7.25 (7.40). — *Tengeri irányzata* tartott. — Októberre —.— (—.—) — *Dec-re* 50.75 (50.75). — *Májusra* 48.75 (48.75). — *Buza* irányzata tartott. — *Piros ószi helyben* 83.75 (85.75). — Októberre —.— (—.—). — *Dec-re* 86.75 (86.—) — *Májusra* 83.75 (82.75). — *Juliusra* —.— (—.—) — *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 1.75 (1.75). — *Kécs*: *fair Rio* 7. sz. 5.15/16 (5.75). — Októberre 5.10 (5.10) Januárra 5.45 (5.45). — *Liszt*: *Spring Wheat* clears 3.70 (3.70). *Cukor*: 3.75 (—.—). — *Ós*: 26.25—26.50 (25.87—26.12). *Rés*: 13.12—13.25 (13.——13.12). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 23. (Terményszámla.) (Zárlat.) *Buza* irányzata tartott. Októberre 81.75 (80.75) *Dec-re* 80.75 (79.75). — *Tengeri irányzata* tartott. Októberre 43.75 (43.75) — *Zsir*: Októberre 6.40 (6.45) *Dec-re* 6.45 (6.47). — *Szalonna* short clear 8.18 (7.50). — *Sertésusz*: *Dec-berre* 11.10 (11.10). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

† **A király angol marsallbotja.** *Methuen* lord, *Edvár*d király követe tegnapelőtt nyújtotta át Bécsben a királynak az angol marsallbotot, amelybe a következő felirás van berésve:

From
His Majesty
Edward VII,
King
of the United Kingdom of
Great Britain and Ireland
to
Field Marshal
His Imperial Majesty
Francis Joseph I,
Emperor of Austria
and King of Hungary,
K. G.
1903.

A K. G. betűk ezt jelentik: *Knight of the Garter* (A térdszalagrend lovagja).

† **Újfajta hegedű.** Londonban élénk feltűnést keltett mostanában egy újmódú hegedű és csello. Az új hangszernél ahelet, hogy a hegedű a nyakhoz lenne szorítva, vagy a cselló a földre támasztatnék, a játék alkalmával mindkét hangszer egy asztalra lesz helyezve. A hang éppen olyan erőteljesen jön ly módon is a hangszereből, mint a közönséges hegedűtársalkalmával, sőt a cselló csak kevesebb nagyobb a hegedűnél és mégis teljes cselló-hangot ad. Megvan van az új hangszernemeknek az az előnye is, hogy az idegrázkódást, amely pedig a közönséges hegedűhasználatkor a fil közeléig érkezőleg fogva erősen érezhető, elhárítja. Továbbá sokkal tisztábbak az egyes hangok is, mert a hegedű nyakán a hangok gitárhoz hasonlólag jelölve vannak s így a fogások biztosabbak, de másrészt könnyebbek is. A hegedű ára 25—50 márká; a csellóé legkevesebb 25 márká, ami körülbelül csak a harmadát teszi a cselló eddigi értékének.

+ Minden jegy elkelt. Az uralkodók, ha színházba akarnak menni, minden bizonynyal akad hely számukra. A Párisban tartózkodó II. Lipót belga királynak azonban különös tapasztalatra nyílt alkalmát a napokban ebben a tekintetben. Ő felsége személyesen állított be az Opera Comiqueba, hogy megtekintse a foyer új faldekorációját, egyúttal pedig hogy jegyet szerezzen az esti előadásra. Carré igazgató hódolatlanul kalauzolta a királyt, de jeggyel nem szolgálhatott, mivel az esti előadásra — Puccini *Tosca*-ját adták — minden hely elkelt, még egy zártszék sem maradt gazdátlanul. Lipót király azonban nem nehezelt meg érte, hanem — mit tehetett egyebet — elhalasztotta az opera meghallgatását.

+ Hűdög ruhany.

— Lona kisasszony, szerelm magát az örültség! — Nyugodjék meg, édes barátom, annyi hozományom nem kics.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A budapesti áru- és értéktörzsenek szakértő bizottsága ma folytatta a Dreyfus Louis és cég ellen Lederer József fiújének által indított az argentinai Laplata-tengeri átvitelének megtagadásából származó perét. A tényállás a becsatolt iratok szerint az, hogy Dreyfus Louis-cég eladott két tengeri rakományt mintegy 90.000 mm. Laplata-tengerit a Lederer-cégnek Fiumében történendő átvételre. A kötvény szerinti tengerinek — tekintve a hat-hét heti tengeri utját — szabad ugyan dohosnak lenni, de nem nagyobb mértékben annál, hogy kezelés következtében emberi táplálékul szolgálhasson. A két hajórakomány tengerinek 75%-át maga a Dreyfus cég olyanak minősítette, mely tengeri havária következtében annyira megromlott, hogy szállításra alkalmatlan, ellenben mintegy 20–20%-ot szállításra képesnek minősített. Az átvételi óg azonban e mennyiséget is annyira dohosnak és megromlottnak állította, hogy emberi táplálékra alkalmatlan lévén, annak átvételét megtagadta. A törzse szakértő bizottsága ma tartotta meg 3700 métermézsa olyan tengeri fölött a szakértői szemlélet, melynek átvétel a felek között vitás volt. A törzse által kihirdetett ítélet szerint a Lederer József felperes cég s ma kérését, hogy az átvétel alul mentessék fel, a bíróság elutasította és e 3700 métermézsa Laplata-tengeri átvételre kötelezte az al a hozzáfűzéssel, hogy Dreyfus és Társa cég tartozik 3027 zsák tengeri után 7%, 3057 zsák után pedig 5%-ot bonifikálni a minőségben beállott értekesítés következtében. A törzsei szakértő bizottság az ítéletet azzal oította meg, hogy elismerte bár a tengerinek dohos voltát, ámde kimondta, hogy kezelés útján a tengeri olyan állapotba hozható, hogy emberi táplálékra alkalmas. A Lederer cég által a megvizsgáló államra küldött és ennek a mintáról adott ama véleményét, mely a mintázott tengeri dohosnak és emberi táplálékra alkalmatlannak mondotta, a szakértő bizottság figyelembe nem vette.

REGÉNY

Egy férj regénye

Írta: SALVATORE FARINA

(4)

— Valakit meg fog szólni, — gondoltam magamban és közönyösen az ablak felé mentem. Riccardo közelébe érve, úgy tettem, mintha csak őt akartam volna megszólítani.

— Az imént azt mondtam signor Castellinek . . .

Hogy mit mondott Riccardo signor Castellinek, nem érdekelt; de minthogy signor Castellini itt állt mellettem, az udvariasság követelményének tetszett előltem, hogy fejleje forduljak és üdvözöljem.

— Ha nem tévedek, mi már régi ismerősök vagyunk . . . — szolt ő, viszonzóva köszöntésemet.

— Ha egy szép asszony hirtelen azt mondta volna: Tudja meg, hogy én szeretem őt — nem jöttem volna e közléstől annyira zavarba, mint ez egyszerű szavaktól.

— Ugy emlékszem . . . igen ám . . .

— Együtt utaztunk, — szakított félbe signor Castellini — és többet nem szolt semmit.

Prospero odajött hozzánk és jelenté, bizalmasan vállamra verve, hogy tálalva van.

Sohogyszem tudtam belotrúdni abba, hogy signor Castellini éppen olyan ember, mint a többi; mégis mióta nem volt ismeretlen többé előltem, regénye (fejtembe vettem, hogy regénye van) nagyon sokat veszített értékéből. Vele szemben úgy és mint lelkiismeretes szorgalmas megfigyelő számítottam a falatokat, amelyeket lenyelt, és pont tudtam, hányszor mondta Semproninak: köszönöm, aki mellette ült és udvarias rendszerességgel

A hernádvolgyi magyar vasipar részvénytársaság ma tartotta VIII. rendes közgyűlést, amelyen Leisch Ede igazgatóék élnek elnökölt. A bemutatott mérleget, mely 894.389 korona 27 fillér nyereséggel zárul, a közgyűlés tudomásul vette és elhatározta, hogy abból a 12 millió koronát kitevő részvénytőke után 5%, vagyis 600.000 koronát fizet ki osztalék fejében és 14.869 korona 27 fillért új számlára vitet elő. Az értékesítései tartalék száma javadalmazására 200.000 korona, a tartalékalap javára 15.000 koronát fordítanak. E szerint az esedékes szelvény 10 koronával válik be. A felolvasott évi üzleti jelentés beszámoló arról, hogy a múlt évi közgyűlés által hozott határozatot melynek fogva a részvénytőke 3 millió koronára leszállítani elhatározatot, a kereskedelmi bíróság jóváagyta és a tökeleszámolásból eredő leírások a bemutatott mérleghen kifejezést nyerne. Ugyanezen közgyűlés határozatából kifolyólag 3 millió koronát kitevő alapitke 45.000 darab új részvény kikocsátása ála 9 millió koronával felemeltetvén, ma ugyancsak 12 millió koronát tesz, amely részvények a rimarurány-salgátjárni vasműrészvénytársaság által a veük szemben fennálló követelés fedezésére pari árfolyamon fix átvették. Ama jelvések, hogy a vállalat jövedelmezősége annak pénzügyi helyzetének rendezése által biztosabb rövbe fog jutni. beigazolást nyerte, mert ama súlyos viszonyok közepette, amelyben a vasipar az elmúlt évben is volt, az elért üzleti eredmény kedvezőnek mondható. A vasművek a lefolyt évben termeltek: 542.883 mm. vaskövet, 307.669 mm. pörkötéret, 694.05 mm. nyersvasat, 3500 mm. öntményt, 5347 mm. acélust, 130.093 mm. acélsínt, 134.396 mm. féltérmet és 340.118 mm. hengerűrt. A közgyűlés ezután ugy az igazgatósági tagokat, valamint a felügyelő-bizottsági tagokat újabb megválasztotta.

Az Országos Iparegyesület csütörtökön, október 29-ikén délután 6 órakor az egyesület helyiségében (VI. ker., Uj-utca 4. sz. I. emelet) ülést tart. A napirend tárgya: Gaul Károly tanár előadása: *Vázlatok a külügyi iparjegyzés köréből.* (Tanmányútról való jelentés.)

A Magyar Hajózási Egyesület igazgató-választásma tegnap tartotta a nyári szünet utáni első ülését, Rucsic György elnöklet alatt. Dr. Török Emil titkár a manheimi határozati kongresszusról tett jelentést és indítványára *Krisztinovich* osztálytanácsnok, *Egán* min. főmérnöknek, a földművelési és kereskedelmi miniszteri kiküldötteknek a kongresszusi tárgyalásokban való közreműködésükért, ugy az orszvai állami hajózási hatóságok a Vaskapu forgalmáról kiadott jelentésért köszönetet szavaztak. Miután még *Brolly* pozsonyi polgármester, *Kovács* S. Aladár ügyvivő igazgató és a titkár kongresszusi működéséről elismeréssel emlékeztek meg, a titkár jelentését tudomásul vették. *Weisz* J. és H. hajótulajdonosok a Ferenc-csatorna részvénytársaság illetékesedési eljárása ügyében beadványt intéztek az egyesülethez, melyben a kereskedelmi miniszterhez jelterjesztést kívánnak intézteni. hogy a csatorna-illetékek szedéséről a hivatalos közbizonyítványok fogadtassanak el irányadól. Hosszabb vita után megbizták az elnökséget, hogy járjon el a kereskedelmi miniszternél, hogy a hajórajstromok bevezetése kapasan és mielőbb egységesen s abá yozza a hátközbizotti eljárást, *Schön* Zsigmond indítványára pedig kimondták, hogy az egyesület addig is kérje, hogy az állami közegek által kiállított közbizonyítvány

nyok tekintessenek irányadól a teljesen megrakott hajók köbirtalmának megállapításánál. Vízutakkal rendelkező több városra az utápitésre alkalmas közvési anyagok kedvezményes vasúti szállításért folyamodott a kereskedelmi miniszterhez, melynek megengedése esetén a hajózható vízutak mellett lévő, s a hajózást foglalkoztató köbányák az elpusztulás veszélyének volnának kitéve, a kevés fuvarral bíró hajósk pedig a visszakományokat veszítik el. Az ügyvezető igazgató előterjesztette, hogy S-obner és Róheim felszólására az ügyvezető az egyesület tanácsa fogja közöt, s e tárgyban kérvényt intézett a miniszterhez, amit az igazgató választmány helyeslőleg tudomásul vette. A Dráva folyó meder rendezése ügyében az egyesület a földművelési miniszterhez beadványt intézett, melynek elintézéséül a miniszter leiratban tudatta az egyesülettel, hogy kívánságait és javaslatait fontolóra és a lehetőségig figyelembe fogja venni.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok választmányá elnöke, baraszi *Jellicke* Henrik vezetése alatt ma tartotta a szünetet után első ülését, amelyen öröndes tudomásul vették, hogy *Lánczy* Leó, a Budapesti Kereskedelmi- és Iparkamara elnöke az egyesületbe, mint alapító tag belépett. Abból az alkalomból, hogy *lovag Falk* Zsigmond udvari tanácsossá lett, az elnök a választmány egyhangú felkérésére mellet a kereskedelem és ipar ezen régi banokát a legmelegebben üdvözölte. *Füst* László alelnök indítványára az egyesület annak idején jelterjesztést intézett a kereskedelmi miniszter urhoz az iránt, hogy a székeslőváros és Sarajevo-Mostár között távbeszélő-összeköttetés létesíttessék. A miniszter erre felhívta a Csarnokot, hogy mielőtt e tárgyban intézkedik, a magyar-boszniai összeköttetés éleltségét és a kölcsönös forgalom nagyságát feltüntető adatokat bocssan rendelkezésére. A választmány elhatározta, hogy ez adatokat összeállítja és a miniszternek bemutatja újlagos hangsúlyozásával annak, hogy a távbeszélő létesítése kiválóan alkalmas ezen éleltséget fokozni. *Szerb* Károly választmányi tag indítványát hogy az egyesület jelterjesztést intézzen a kereskedelmi miniszterhez a végből, hogy az utazók mintaböröndjére mérsékelt vért engedélyztessék, a választmány elkötelezte véget a közlekedési szakosztálynak adta ki. A Magyar Kereskedelmi Csarnok választmányá annak idején elhatározta, hogy a kereskedelmi szakoktatás reformja kérdésével behatóan óhajt foglalkozni, megbizta *Székes* Antal választmányi tagot azzal, hogy e tárgyban egy előadói tervezet dolgozzon ki. *Székes* Antal e megbizásnak eleget tett.

A kiskereskedők és kisiparosok központi csarnoka tegnap tartotta az egyesület ügyosztályok alakuló ülését, *Gaul* Károly fővárosi bizottsági tag, a csarnok elnökének vezetése mellett, aki lendületes beszédet mondott. Reámutatott arra, hogy a választmány három ügyosztály alakítását tartotta szükségesnek: a közügyi, a kereskedelmi és az ipari ügyosztályokat. Az ügyosztályok, a szükséghez képest, szakosztályokat is fognak szervezni. Az ilyen egyesületeknél az osztályok igen fontos feladatot teljesítenek. Mert — úgy mond — épp azért, mert a kis emberek szükségleteivel és bajjaival eddig senki nem törődött, nekünk magunknak kell a bajok orvoslásáról gondoskodnunk. A kiskereskedelem és kisipar a legfontosabb közgazdasági tényezőköz közt tartoznak. tább kell, hogy ezek érdekeinek is legyen szcszólója. Elmondta végül az elnök, hogy az egyes

gel poharát töltögette. A végső következtetés az volt, hogy signor Castellini nagyon keveset evett és sokat ivott; egyébként nem vett részt a tárgyalásban, amely egy pillanatra sem akadt meg, Riccardo különös érdeme folytán, aki ügyesen, vagy ügyetlenül, mindig alkalmazta szellemeskedéseit.

Igy álltak a dolgok, amikor én elgondolkoztam a reggel apró részletein, megerőltetem agyamat, hogy tökéletesessé tegyem azt a pszichológiai tanulmányt, mely eddig foglalkoztatott.

— No helyes, szoltam magamban, — kétségtelen, nem közönséges ember ez; az a felhúzott felső ajak, az a széles homlok és barázdák, amelyek a szemöldök-ívek egyesülésének pontja felett egy horizontális csomóba összefolynak, gondoktól terhelt és töprengő agyra, szelid, jószágos lélekre vallanak. Esküszöm, ha még van valaki, aki nem hisz Lavater tudományában, magamra vállalom, hogy azt ezzel az egy példával megterítem. Egyébként hogy mi van ezzel a signor Castellivel és mily titkot rejteget, azt Lavater tudománya, nem mondhatja meg, de én mindenesetre meg fogom tudni. Aztán egy pillanatig sem kételkedem benne, hogy titkot rejteget, mert ezzel a félig barátságos, félig zárkózott természettel, az asztalnál észlelt hallgatag viselkedésével, előltem inkább egy legenda hőseinek tűnik föl, mint San-Carpofo melltáságos csodálójának . . . Egyébként sok poharat ürített ki és ez, azt hiszem, megszerzi számára a szent jóindulatát.

Magánbeszédem e helyén szomszédom Riccardo meglokkott a könyökével és a szemével hunyorított az ő snajtos szemelen és kifejezésteljes modorában. Körülnéztem, de nem vettem észre semmit és Riccardo félt fordultam, aki a mellett egy pillanatra sem szakította meg végtelen fecsegésének fonálát.

— Most következik, — szolt hozzám halkán és tovább folytatta csevegését Sempronival.

A nélkül, hogy figyeltem volna rá, visszatértem kutatásaim terére.

Signor Castellini kifejezése még szomorubb

lett, furcsa egy vendégtárs volt, fejét mellére horgasztotta, szemét az asztalra szegezte és úgy látszott, mintha semmi sem érdekelné mindabból, amit körülötte beszéltek.

Kíváncsiságot nőtt; mialatt figyelmesen szemléltem arát, leolvastam róla, vagy azt hittem, a végtelen fájdalom nyomait, aztán észrevettem ajkának szinte láthatatlan biggyesztesét, félig mosolyt, félig gunyt és talán az egyiket úgy, mint a másikat. Kinek szolt e mosoly?

Sempronio, Prospero, Anselmo és Riccardo e közben tovább fecsegtek; az ebéd arra pontra ért, ahol a jökdév megoldja a nyelveket; minden ajkon megeregt a tréfa rakatták módjára, a xerosi borral töltött poharak úgy csillogtak, mint a fénylő topáz.

Egyszerre éreztem, hogy Riccardo újra meglökte könyökömet.

— Most következik, — ismétlé élénken.

És csakugyan signor Castellini arca még jobban elborult, szemét zavarban révedeztek. Sempronio, aki mellette ült, néha-néha lopva ránézett. Rokonszenves, részvételt keltő bánat ült kolosszusunk vonásain.

Némi habozás után észrevettem, smint odahajol signor Castellinihez és valamit a fülébe sug.

— Most következik — szolt hozzám Riccardo harmadszor.

— Az ördögbe — gondoltam magamban.

Signor Castellini fölemelte fejét, nyugodtan körülnézett, aztán felkelt és elhagyta a szobát, a nélkül, hogy egy szót szolt volna.

Sempronio utána ment, miután Prosperoval a megértés egy pillantását váltotta.

Néhány pillanatra a kis társaság hangos kedve elnémult. Ugy látszott, mintha ez az egyszerű esemény elmosta volna a pohár vidám képeit.

— Bizonyára többet tudtak barátaim signor Castellinről, mégsem én voltam az utolsó, akik meghattott az is ismeretlen szerencsétlenség, amely őt férfuit lesújtotta.

(Folytatás következik.)

ügyszályoknak mi lesz a feladata s azt a reményét fejezte ki, hogy ezek híven és lelkesen fognak a közügyért küzdeni. (Zajos öljénezés.) — Megalakítva ezután az ügyosztályokat a választásokat is megajeltették. A kereskedelmi ügyosztály elnöke Fuchs Lórád lett, helyettes elnöke Fröhlich Vilmos és Róna Sándor, jegyző Gaspár László. Az ipari ügyosztály elnöke lett Spitz Imre, helyettes elnöke Takács Ferenc és Weisz János, jegyző dr. Liebner Samu. A közügyi ügyosztály elnöke Dán Leó, helyettes elnöke Fuchs Dávid és Patai Ignác, jegyző Bánfi Oszkár. Az összes ügyosztályok általános jegyzője dr. Nagy Gyula.

Fizetéseiképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseiképtelenségeket jelenti: Friedmann Arnold kereskedő Temes-Gyarmat, Papp Jenő kereskedő Debő, Lindner Mór kereskedő Eperjes, Pooreanu Gizella kereskedő Oravica.

Szenzációk. A kontingens nyersszesz ára Budapestén 38.50 korona pénzben, 89.60 korona áruban. — Bécsben a kontingentálé készáru 43.— korona pénzben, 43.4 korona áruban.

Borjvásár. 1903. évi október hó 23-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényár-szágitól.) Felhajtás. Belföldi élő borju 347 drb, leült borju 7 db bécsi borju — db, — db, növendékmárha 4 darab, bárány élő — darab, leült bárány — darab. — Árjegyzések. — Belföldi élő borju I. rendű 100—116 l-ig, kivétel 118 l. II. rendű élő borjúk 84—93 l-ig, 1 kilonként, leült borju I. r. 100—112 l-ig, II. r. — l-ig, — l-ig, kivét. f. kilonként, levonas nélkül. Rugott borjúk 44—68 l-ig. Növendékmárha — l-ig, — l-ig, I. r. — l-ig, f. középmínőségű — l-ig, alárendelt — l-ig, 1 k-kint. Bárány élő — — — — — k. leült bárány — — — — — k. kivételesen ár — k-ig páronként. — Irányzat jó minőségeknél élénk, gyöngye minőségeknél lahya.

Sertéskonsumvásár. (A székesfehérvári sertés-vásár és közvagóhíd intézése.) Október 23-án. Felhajtás: Zsírserítés, ugyanint Öreg I. rendű — kilogrammon felül — — — — — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Husserítés ugyanint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 776 darab, 62 darab süldő, élőszó napi maradvány — darab, — darab süldő, összesen 776 darab, 62 darab süldő. Eladatott 605 darab sertés, 62 darab süldő. Maradvány 171 darab 2 darab süldő. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok. — Következő árak jegyzetiek: Zsírserítés: Öreg I. r. 250 kgr.-on felül 94.— fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm — fillérig, fiatal selejtezett — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 98—100 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 94—68 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 90—94 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig, Husserítés: Nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű — kilogramm — fillérig, süldő 96—106 fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonas nélkül, kilogrammonként, élőszulban.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, október 23.

Jó kínlat és élénk kereslet mellett készbuza kellemesebb irányzatú volt; forgalomba került 45.000 mm. szilárdan tartott áruk. Fomombab buzáért ma is 2½ fillérrrel magasabb árakat fizettek. Rozs kellemesebb, a többi ciskék változatlanok.

Eladatott:

- Buza, Tiszavideki: 450 mm. 82 k. 8 K. 10 f., 150 mm. 81½ k. 8 K. 10 l., 150 mm. 80½ k. 8 K. 10 l., 200 mm. 81 k. 8 K. 10 l., 500 mm. 80½ k. 8 K. 10 f. 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 600 mm. 80 k. 7 K. 95 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 90½ f., 150 mm. 80 k. 8 K. — f.
- Hódmező-Vásárhelyi: 2050 mm. 79½ k. 8 K. 02½ f.
- Fegyvermezei: 600 mm. 78 k. 7 K. 87½ f., 1. 800 mm. 78 k. 7 K. 80½ f.
- Pestmegyei: 150 mm. 82 k. 8 K. — f., 300 mm. 80 k. 8 K. — f., 100 mm. 89 k. 7 K. 95 f., 500 mm. 79½ k. 7 K. 87½ f., 600 mm. 79 k. 7 K. 87½ f., 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 82½ f., 1200 mm. 78 k. 7 K. 86 l., 300 mm. 78 k. 7 K. 90 l., 200 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 600 mm. 77 k. 7 K. 70 f.
- Bácskai: 800 mm. 78 k. 7 K. 05 f.
- St.-Tamási: 3000 mm. 78 k. 7 K. 92½ f. 1300 mm. 78 k. 8 K. — f.
- Verbácsi: 4000 mm. 78 k. 7 K. 95 f., 1500 mm. 73 k. 7 K. 92½ f.
- Becskereki: 6800 mm. 77 k. 7 K. 68½ f., 1400 mm. 77 k. 7 K. 55 f.
- Dunai: 4400 mm. 79½ k. 7 K. 52½ f., 4300 mm. 76½ k. 7 K. 52½ f., 2500 mm. 77 k. 7 K. 60 f.
- Panesovai: 35 k. 00 mm. 74 k. 7 K. 25 f.
- Ujvidéki: 6000 mm. 76 k. 7 K. 60 f.

Mina három hónapra.
 200 mm. 6 K. 20 f., 300 mm. 6 K. 20 f., 200 mm. 6 K. 17½ f., 100 mm. 6 K. 15 f. paritásra.
 Arpa: 5 k. 0 mm. 6 K. 70 f. paritásra, 100 mm. 5 K. 60 f.
 Zab: 200 mm. 5 K. 55 f.
 Középmínőségű mellett.
 A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru-ár-értékötzsde szokásai szerint középmínőségű és

kilogrammonként — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

B u z a	Kiló	Kilogramm árs		Kiló	Kilogramm árs	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavideki új	—	—	—	—	—	—
„	76	7.60	7.66	79	7.80	7.90
„	77	7.15	7.18	80	7.86	8.—
„	78	7.70	7.86	81	7.86	8.02
Fegyvermezei	—	—	—	—	—	—
„	76	7.60	7.66	79	7.80	7.90
„	77	7.50	7.70	80	7.85	7.95
„	78	7.60	7.80	81	7.85	8.—
Festővidéki	—	—	—	—	—	—
„	76	7.40	7.65	79	7.70	7.80
„	77	7.45	7.65	80	7.75	7.85
„	78	7.60	7.75	81	7.80	7.95
Bánáti	—	—	—	—	—	—
„	76	7.45	7.60	79	7.70	7.80
„	77	7.50	7.70	80	7.75	7.85
„	78	7.65	7.80	81	7.85	8.—
Bácskai	—	—	—	—	—	—
„	76	7.55	7.70	79	7.75	7.85
„	77	7.60	7.80	80	7.80	7.90
„	78	7.70	7.85	81	7.90	8.—

Egyéb gabonafajták	Kiló	Kilogramm árs	
		K.-tól	K.-ig
Buza új elsőrendű	—	6.29	6.50
„ középmínőségű	—	6.10	6.20
Arpa takarmányára, elsőrendű	—	6.10	6.70
„ másodrendű	—	5.40	5.70
Kalás	—	5.40	5.60
Zab elsőrendű	—	5.65	5.70
„ középmínőségű	—	4.45	5.50
Tengeri elsőrendű	—	6.00	6.15
„ másodrendű	—	5.40	5.50
„ román vagy bolgár	—	6.15	6.25
„ cinguanin	—	6.15	6.25
Ropos	—	10.60	11.—

A határvidéklet folyamán a következő kőteések történetek:

- Októberi buza 1903. : 7.60—7.62—7.61
- Áprilisi buza 1904. : 7.72—7.73—7.77
- Októberi rozs 1903. : 6.27—6.25—6.27
- Áprilisi rozs 1904. : 6.57—6.54—6.55
- Októberi zab 1903. : 5.42—5.43
- Áprilisi zab 1904. : 5.65
- Májusi tengeri 1904. : 5.38—5.37—5.39

Déli egy óraor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

- Októberi buza 1903. : 7.61—7.62
- Áprilisi buza 1904. : 7.76—7.77
- Októberi rozs 1903. : 6.25—6.26
- Áprilisi rozs 1904. : 6.54—6.55
- Októberi zab 1903. : 5.41—5.42
- Áprilisi zab 1904. : 5.64—5.65
- Májusi tengeri 1904. : 5.38—5.39

Délután fél 5 óraor körül:

- Októberi buza 1903. : 7.60—7.61
- Áprilisi buza 1904. : 7.75—7.76
- Októberi rozs 1903. : 6.26—6.27
- Áprilisi rozs 1904. : 6.55—6.56
- Októberi zab 1903. : 5.40—5.41
- Áprilisi zab 1904. : 5.64—5.65
- Májusi tengeri 1904. : 5.37—5.38

A budapesti értékötzsde.

A mai előtőzsde, dacára a magas külföldi jegyzéseknek, lahya volt. Ezt a belpolitikai helyzet bizonytalansága okozta. Az összes értékek gyengültek. A zárlat némileg nyugodt maradt.

Előtőzsde: Osztrák Hitelrészvény 660.50—662.50. Magyar Hite.részvény 725.25—730.—. Jelzálogbank részvény 515.50—516.50. Rimamurányi vasmű részvény 465.60—467.—. Államvasuti részvény 655.50—658.—. Városi Villamos Vasut részvény 312.—312.50. Koronajáradék 97.75—97.94 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.50—97.60. Magyar Hitelbank részvény 721.—725.—. Jelzálogbank részvény 511.50—515.—. Leszámitolóbank részvény 450.—451.—. Osztrák hitelrészvény 659.—681.71. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 542.—. Ganz-éle Vasöntőde részvény 2245.—2300.—. Rimamurányi vasmű részvény 463.50. Közüti Vaspálya részvény 600.—601.—. Városi villamos vasut részvény 310.—311.50. Déli Vasut részvény 56.—. Államvasuti részvény 655.—655.50 korona.

¼ óraor körül: Osztrák Hitelrészvény 660.50. Magyar hitelbank részvény 722.—. Leszámitolóbank részvény —. Rimamurányi vasmű részvény —. Osztrák-magyar államvasuti részvény 650.—. Közüti vasut részvény —. Városi villamos vasut részvény — korona.

A budapesti terményötzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 56.—62.— korona, vörös aprószemű 43.—52.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búnsági — korona, középszemű 54.—56.— korona, nagyszemű 58.—61.— korona. Disznózsír: budapesti 66.50—67.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — korona, városi 4 darabos 56.50—57.— korona, 3 darabos 57.—57.50 korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 19.—19.50 korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 21.75—22.50 korona, 85 darabos 23.50—24.— korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 18.50—19.— korona, 100 darabos 21.25—21.75 korona, 85 darabos 22.75—23.50 korona. Szilva: slávoniai 19.50—20.— korona, szerbiai 17.50—18.— korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értékötzsde.

A helyzet rosszabbodásáról szóló budapesti hírek miatt a külföldi piacokról érkezett hausse-jelentések nem érvényesülhetnek és így a mai előtőzsde nagyon nyugodtan folyt le.

A déli tőzsde budapesti eladások hatása alatt gyöngült.

Zárlat nyugodt.
 Bécs, október 23. (Magyar értékek zárlata) 4½%-os aranyjáradék 118.35. Lisszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 155.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámitoló- és pénzügybank 452.50. Rimamurányi vasműrészvény 466.50. Magyar koronajáradék 97.65. 4½%-os Magyar földtörvény kötvény 97.65. Magyar hitelbank részvény 722.—. Magyar nyerevény kölcsön sorsjegy 205.—. Kassa-oderberg vasuti részvény —. Magyar kereset bank —. Magyar onkorner —.

Bécs október 23. (Osztrák értékek zárlata) 4½%-os papírjáradék 100.15. 4½%-os osztrák aranyjáradék 119.50. 1880-os sorsjegy 153.25. Osztrák hitelrészvény 457.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyzőlet 482.25. Osztrák-magyar bank 1605.—. Déli vasut 77.75. Dunagőzhajózási részvény 865.—. Dohányrészvény 355.—. Császári és királyi arany 11.34. Német bankváltók 117.35. 4½%-os ezüst járadék 99.95.—. 100.65. Osztrák koronajáradék 100.10. 1864-k sorsjegy 252.—. Osztrák hitelintézet részvény 600.25. Unionbank 523.—. Osztrák Landerbank 416.—. Osztrák-magyar államvasut 655.50. Elbavölgyi vasut 420.—. Alpesi bányarészvény 381.50. 20 irank. arany 19.07. Londoni váltóár 239.30. Bécsi Tramway Litt B. —. Bécsi Tramway Litt A. —. Lapót közb. 292.—. Az irányzat nyomott.

Bécs, október 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déliai magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 664.—. Magyar hitelrészvény 722.—. Angol-Osztrák bank 273.25. Bécsi bankjegyzőlet 482.75. Union bank 523.50. Landerbank 417.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 658.—. Déli vasut 78.—. Elbavölgyi vasut 425.—. Eszacknyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 356.—. Rimamurányi vasut 467.—. Alpesi bányarészvény 385.50. Májusi járadék 100.15. Magyar koronajáradék 97.65. 10rk sorsjegy 129.35. Német birodalmi márká 117.30—117.35. Napoleon'or 19.07.

Külföldi értékötzsde.

Berlin, október 23. (Tőzsdei tudósítás.) A tőzsde nem egységes irányzatú nyílt meg. Vezető montánértékekben való készpénzvételek ezekben erős árfolyamnyomásra vezettek. A bankpaci szilárd volt. A bankértékekben való emelkedést arra akarták visszavezetni, hogy megerősített nyerek azsi hírlapi jelentések, melyek szerint a tőzsdereform törvényjavaslat nemokára szövegre kerül. Belföldi fondok szilárdak. Külföldiek változatlanok. Vasuti részvények üzlet nélkül, montán-értékek később valamivel keresettebbek. Jelentőskor az irányzat változatlan. Utánköpénz 4½%-os. Magánleszámitolási kamatláb 3½%.

Berlin, október 23. (Zárlat.) 4½%-os papírjáradék —. 4½%-os osztrák aranyjáradék 101.75. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 97.80. Osztrák-magyar államvasut 140.75. Kassa-oderberg vasut —. Bécsi váltóár 85.20. Magyar vasuti beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 194.90. Általános vállamosági Kölösen 159.90. Gelsenkirchener 204.90. Laura-köb 234.—. 4½%-os ezüstjáradék 100.20. 4½%-os magyar arany járadék —. Osztrák hitelrészvény 208.20. Déli vasut 15.60. Károly-Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 203.25. 4½%-os új orosz kölcsön 69.10. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 103.60. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 154.80. Harpeni 200.90. Az irányzat gyengébb.

Berlin, október 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4½%-os magyar aranyjáradék 97.80. Magyar koronajáradék 207.80. Osztrák hitelrészvény —. Osztrák-magyar államvasut 140.60. Déli vasut 15.75. Eszacknyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy közpénz —. Buschthierachi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo) Lombard —.

Páris, október 23. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. Új török konzol 33.37. Egyiptomi járadék 158.40. Osztrák-Landerbank —. Párisi bankrészvény —. 3½%-os francia járadék 97.00.—. 4½% spanyol járadék 90.95. 3½% új törleszhető járadék —. Crédit foncier de France 678.—. A pesi bányarészvény —. 4½% 1890. román kölcsön —. Görög kölcsön 210.75. Váltó Brüsszelra ¼ 1/4. De Beers 494.—. Charterred 59.25. 5½% bolgár kötelezvény 425.—. Magyar aranyjáradék 100.05. Déli vasut —. Váltó Londonra 251.35. Osztrák aranyjáradék 101.20. Török sorsjegy 135.—. Meridional vasut 680.—. 4½% olasz járadék 103.45. Ottomanbank 586.—. 3½%-os francia járadék —. Osztrák földhitelintézet 1300.—. Déli vasuti elsőbbségi kötvény 322.—. 4½%-os 1896. román kölcsön 88.70. Dohányrészvény 391.—. Váltó Bécsre 103.87. Váltó német piacokra 121.89. Rio 12.37. East Rand 174.50. Randonstein 61.50. Magyar Jelzálogbank —. Az irányzat szabálytalan.

Frankfurt, október 23. (Zárlat.) 4½%-os papírjáradék 101.—. 4½%-os osztrák aranyjáradék 101.65. 4½%-os magyar aranyjáradék 99.50. Osztrák hitelrészvény 238.30. Osztrák-magyar államvasut 140.60. Eszacknyugati vasut 197.25. Rustiehradi vasut —. Londoni váltóár 203.90. Bécsi bankjegyzőlet 122.25. Villamos részvény 133.—. 3½%-os magyar aranykölcsön —. 4½%-os ezüstjáradék 100.90. Osztrák koronajáradék 100.40. Magyar koronajáradék 98.—. Osztrák-magyar bank 116.—. Déli vasut részvény 15.90. Elbavölgyi vasut 108.—. Bécsi váltóár 85.20.—. Párisi váltóár 81.15. Unio bankrészvény —. Alpesi bányarészvény 103.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arifolyamok janárnra. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 207.75. Német bank 218.75. Disconto 195.—. Berini kereskedelmi bank 162.60. Gelsenkirchener 204.10. Harpeni 200.50. Laura-köb 239.50. Olasz járadék —. Hilbernia —. Az irányzat szilárd.

Hamburg, október 23. (Zárlat.) 4½%-os ezüstjáradék 100.70. 1880. sorsjegy 153.70. Déli vasut 15.90. 4½%-os Osztrák aranyjáradék 101.50. Osztrák hitelrészvény 208.—. Osztrák-magyar államvasut 140.50. Olasz járadék 103.20. 4½%-os magyar aranyjáradék 99.80. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.
 Október 23. A sertésüzlet irányzata: csöndös.
 A Húsot: sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű, Öreg nehéz páronként 600 kilogrammon felül súlyban

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1903. október hó 24-én.
A próféta.

Nagy opera 5 felvonásban. Zenéjét szerz. Meyerbeer. Szövegét írta Scribe. Fordították Egressy B. és Személyek: Leyden Prevozt Oberthal Kornai Fides Scamparini Jónás Pichler Berta Blätterbauer Mathison Ney B. Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. október hó 24-én.
Egy játszma piquett.
Vigjáték 1 felvonásban.

Utána: **Két szék között a pad alatt.**
Vigjáték 3 felvonásban. Irtá Calderon. Fordította dr. Huszár Vilmos és Makai Emil. Személyek: Don Diego Császár Ines Ligeti J. Rodrigo Rózsahegyi Don Felix Dező Donna Clara Láncriy Ika Leonelo Pethes Sára T. Delli E. Saicho Gabányi Donna Beata Alszegey J. Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. október hó 24-én.
Dr. Nebántsvirág.

Bohózat 3 felvonásban. Irták Mars és Desvallières. Fordította Hajó Sándor. Személyek: Lachevrette Góth Joyto Harmat Bois d'Arcy Tapolczai Pimbort Balassa Francino Kertész Parlagas Vendrei Chambaudier Hegedűs A herceg Kazaliczky Marcell Pécsi P. Szolimán pasa Gyűző Léopardy Tanay Moumoutte Bárdi Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. október hó 24-én.
Huszárkisasszony.

Eredeti operette 3 felvonásban. Irtá és zenéjét szerzette Bokor József. Személyek: Haraszthy Kiss M. Bartos Irsai Melánia Hegyi Haragos Kenedich Cecil Rédei Schneidig Pázmán Murph Solymsói Muki Ujvári Pepita Kury Szobalány Nagy M. Török Miklós Szirmai Janosi Kalocsai Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. október hó 24-én.
Tavas.

Nagy operett 3 felvonásban. Duvall és James után írta Lindau és Wilhelm. Fordította Mérei Adolf Zenéjét szerzette Strauss József. Személyek: Bsapó Gusztáv Szabó Szalóki báró Gömöri Margit Keleti A báróné Kornai Hollós Sziklai Gál Feri Ráthonyi Cecília Fenyvessy Anna Szentgyörgyi Ernő Farkas Mayer Gyiréh Berta Szabó E. Néci, pincér Tollagi Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. október hó 24-én.
Berlini élet.

Irtá: dömötöri Németh Péter. Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. október hó 24-én.
Folt, a mely tisztit.

Dráma 4 felvonásban. Irtá: Echeagaray J. A spanyol eredetiből fordította Pathy Károly. Személyek: Mathilde Márkus Dolores Meszlényi Henrietta Maróthy Fernando Mihályfi Concepcion Saacsayné Don Justo Saacsay Kezdeté 7 óraker.

Előleges jelentés!

Szombaton 1. hó 24-én veszi kezdetét a **Sport Mulatóban**

Kerepesi-út 22. szám.
VERES SÁNDOR magyar dalársulatának előadása, melyek szigorú canadi műsorral előadókant tart. Színkezelőnk: **Kuruc nóták Rákóczy nóták és Dankó nóták.** Egyben szíves tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy helyiséget teljesen a mai szórakozás felélen átállítottam: **Uj színpad, kellemes szórakozás! Belső pártfogást kérve vagyok teljes tiszteltetl: a kérés.** Számos látogatásért köszönik Veres Sándor falgáló.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
d. u. Vasárnap este	Ködkirály. A csavargó és a királyleány	Pry Pál Sötéttség	Dr. Nebántsvirág Dr. Nebántsvirág	Masinka Huszár kisasszony	A drótosítót Tavasz

FŐVÁROSI ORFEUM

VI. Nagymező-utca 17.
Ma és mindennap
Legénység a földszínen.
Zsolt operetteje.
A kapitány ur
a Tarka Színpad pályanyertes bohózata.
Remek spirirtszikus táncok
és
10 elsőrangú attrakció.
Vasárnap, 1903. október 25-én nagy délutáni előadás méredekelt helyekkel. A félkerthben reggeli 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangverseny.

Az egyedül létező val. angol
Szépitőszér
a Balassa-féle valódi angol **UGORKATEJ,** mely azonnal eltávolít minden seplett, májfoltot, pattanást, bőrhátrát, (milieo) sbb. és az arcnak friss üdöségét, fiatalosgot kölcsönöz.
1 üveg ára 2 k. Ebhez utorkaszappan 1 kor., pondé 2 kor.
Főzetköl. déli hely: **Balassa Kornél** győz. szertára **Temesvár.** Képlátó minden gyógyszerárban. Főraktár Budapestben: **Török József** gyógyszerárban, Király-u. 12 és Andrássy-u. 23.

Magyarnak Pécs, németnek Bécs.

Ne vásároljunk külföldön!
mert nálam órákat, arany és ezüst ékszereket olcsóbban és jobban lehet beszerezni.
Ingyen és bérmentve kiadom nagy képes árajegyzékemet bármelyik, ki érte ir és ameg nem felel árunkra a pénzt visszazanom.

„Rákóczi” karra duplafeleli esztet remontoir óra, különféle szép vésésű:
6 frt.
Nálam vásárolt órákért 5 esztendői irásbeli jótállást vállalom.
Schönwald Imre
Pécsett.

Huzás november 2-án.

Minden sorsjegy nyer.
OLASZ vör. ker. SORSJEGY
Főnyeremény 24 havi részletfizetésre **35.000 lira.**
Havibefizetés: 1 darabra K. 2. 2 " " 3.97 3 " " 5.90
Már az első részlet és 25 fillér beklődése ellenében kiadom a sorsjegyek sorozat és számát tartalmazó részletvet azonnali játékljoggal.
FLEISSIG SÁNDOR. — RANKHÁZA — Budapest, VII. Erzsébet-körút 2.

Schmidt M.
az egyártó, nyerges és bőrdobos
Budapest, VIII., Kerepesi-út 25. sz.
Ajánlja saját gyártmányú kocsizó és lovagló-szerszámait, mindenféle műszakbőröndök, pénz, szivar- és cigarettás sbb. táskákat. Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek. Árjegyzék bérmentve.

A legjobb bizonyítéka.

Meg nem felelőért a pénz visszaadatik.
Matróz-öltöny 12 K
Fiu-öltöny 18 K
Fiu-öltöny mellényvel 17 K
Angol Veluet-öltöny . 18 K
Mindent tisztá gyapju, Rothberger Jakab es. és kir. udv. szállító.
Budapest, Váci-utca 6.
Szombaton este az üzlet 9 óráig nyitva.

A lekéssett utas.

Nincs nagyobb bosszúság, mint mikor valaki lekési a vonat. Hiába minden bosszankodás és sópánkodás, az embernek türelmesen kell várni a legközelebbi vonatig.
Ez a pech érte egyik bihari földbírtokost, de úgy látszik, hogy nem volt oka megbánni, mert sőt tett a városban és a Hecht-Bankház nagy nyerevényét annyira csatolták, hogy ott nyomban osztálysorsjegyet vásárolt és a bank nagy szerencséje folytán megnyerte a főnyerevényt. Vasárjón tehát osztálysorsjegyet a Hecht-Bankháznál, Budapest, Fereniek-teró 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás november 19. és 20. Egész sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

Szenzációs találmány!

a különféle képen mozgatható és elhelyezhető női derék-szabázcinti készülek terén.
mindenféle testalkatához alkalmazható. Minden kultúrámban idevnyileg védve és szabadalmazva. — Minden helyg faradás náköli önmaga közhítteti el toltoltelet bármely divat szerint, annélkül, hogy szabázcint tanult volna. — Egy lly szabázcint készülek 3 koronáért utánvétel mellett megrendelhető
Guschelbauer Antalnál Sopron-ban.
A gyári legy törv. védve. Ismételtárustók rabat-tot kapnak!

Leitersdorfer D. és fia

csász. és kir. udvari szállítók, férfszabók.

Budapest, Koronaherceg-utca 6. sz.

Kész férfiruhák Elegáns kivitel Jutányos árak.

Alapítottatt 1864-ben.

Külön osztály méret utánl rendeléseknek, angol és skót szöv-különlegességek.

Ellismert művészes szabás.

Nagy szövetraktár.

Méterenkinti eladás.

PÉNZ-

kölsön sorsjegyekre és értékpapirokra az árfolyam-érték 60%-áig, visszatér-ható tölés szerinti részletekben. Ha a papirok már másolai zálogban vannak, a magunk pénzén kiváltjuk azokat és a többletet kézpénzben kifizetjük. Ez esetben elégséges zálogjegyet bektüdünk, még ha az esetleg vidéken van is.

Schön és Breitner
Bankház
Budapest,
VII., Erzsébet-körút 56.
(Király-utca mellett).

Magyar kir. Államvasutak.

Hirdetmény.
A magyar királyi Államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a Bárnéve Állomásom létesítendő új felvételi épület előállításához szükséges munkák végrehajtására.
A tervek, a költségvetés, az egységárjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához köztölt feltételek Budapestben a magyar királyi Államvasutak igazgatóságának magasepítmenyi ügyosztályán (VI. kerület, Teréz-körút 56. szám III-le emelet 14. ajtó) és Miskolcon a magyar királyi Államvasutak miskolci üzletvezetőségének pályafentartási és építési ügyosztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1903. évi november hó 10-én déli 12 óráig nyújtandók be aldirol: igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (Budapestben, VI. ker. Teréz-körút 56. szám, II. emelet 10. ajtó). Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve, a következő felirattal nyújtandók be. „Ajánlat a Bárnéve Állomásom létesítendő új felvételi épület munkáira.” Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi november hó 9-én, déli 12 óráig, 3.300 korona, azaz: háromezerháromszáz korona bantpénz teendő le a magyar királyi Államvasutak központi főpénztáránál (Budapestben, VI. ker. Andrássy-út 75. szám földszint) akár készpénzben, akár állami betétekre alkalmas értékpapirokban.
A bantpénzről szóló letéjegy az ajánlathoz nem csatolandó.
Az értékpapirok a legutóbb jegyzelt árfolyam szerint számíttatnak, de névértékben feül számtábsa nem vétetnek.
Posta után beküldött ajánlatok és bantpénzek térti verénynevel adandók fel.
Budapestben, 1903. október hóban.
Az igazgatóság.

Szabadalmakat, védjegyeket és mintavédelmet kieszközőlnek:

Bernauer Zsigmond (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepesi-út 32.	Kelemen M. István (Kelemen és Társa) VII., Hotel Royal B.	Schön Fülöp (Schön F.) VII., Erzsébet-körút 19.
Bölcsey Pál V., Nádor-utca 34.	Meller Ernő VII., Erzsébet-körút 13.	Dr. Szilasi Jakab (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepesi-út 32.
Harsányi Jenő V., Nádor-utca 34.	Neufeld Armin VII., József-körút 8.	W A V

magyar hites szabadalmi ügyvivők testületének tagjai.

